

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1900. Andra Kammaren. N:o 43.

Lördagen den 28 april.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades de i kammarens sammanträde den 21 innevarande månad förda protokoll.

§ 2.

Härefter föredrogs Första Kammarens protokollsutdrag, n:o 179, innefattande kammarens beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 6, i anledning af väckta motioner dels om nedsättning af jernvägsfrakten för bräntorf m. m., dels ock i fråga om beredande af bränsle ur torfmossar.

Punkten 2.

Kammaren beslöt, att detta ärende skulle för vederbörlig handläggning till kammarens tillfälliga utskott n:o 2 öfverlemnas.

§ 3.

Föredrogs, men blefvo åter bordlagda Andra Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 16 och samma kammares tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 17.

§ 4.

Föredrogs hvar för sig och blefvo af kammaren godkända bankoutskottets memorial:

n:o 16, angående beviljande af årliga understödsbelopp åt två vid riksbankens kontor i Malmö anställda personer; och

n:o 17, angående beviljande af personligt lönetillägg åt pappersmästaren vid Tumba bruk P. G. Öberg.

§ 5.

Angående
förslag till
lag om rätt
till jagt
m. m.

Å föredragningslistan fans härefter upptaget lagutskottets utlåtande n:o 40, i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om rätt till jagt, till lag om ändrad lydelse af 24 kap. 13 § strafflagen och till lag om ändrad lydelse af 1 § i lagen angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd den 25 april 1889, dels ock tvenne med föranledande af berörda proposition afgifna motioner.

Genom proposition n:o 58, af den 2 mars 1899, hade Kongl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagda, i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll, föreslagit Riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1:o lag om rätt till jagt;
- 2:o lag om ändrad lydelse af 24 kap. 13 § strafflagen; och
- 3:o lag om ändrad lydelse af 1 § i lagen angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd den 25 april 1889.

I sammanhang med denna proposition hade utskottet till behandling förehaft tvenne inom Andra Kammaren afgifna motioner, åsyftande ändringar i det af Kongl. Maj:t framlagda förslaget till lag om rätt till jagt, hvilka motioner afgifvits inom Andra Kammaren, n:o 162, af herr *C. Hj. Wittsell*, och n:o 163, af herr *N. Nilsson* i Skärhus.

Utskottet hemställde, att Riksdagen, under förklarande att Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition ej kan i oförändradt skick bifallas, ville, i anledning af berörda proposition och herr Nilssons motion, n:o 163, samt med afslag å herr Wittsells uti motionen n:o 162 framställda yrkande, för sin del antaga de i utskottets utlåtande intagna förslag till 1:o lag om rätt till jagt, 2:o lag om ändrad lydelse af 24 kap. 13 § strafflagen, och 3:o lag om ändrad lydelse af 1 § i lagen angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd den 25 april 1889.

Sedan utskottets under *punkten 1* gjorda framställning blifvit uppläst samt kammaren uppå hemställan af herr talmannen beslutit, att ifrågavarande lagförslag skulle paragrafvis föredragas, blef § 1 af kammaren godkänd.

Efter uppläsande af § 2 anförde

Herr Hedin i Stockholm: Herr talman! Mot den enhällighet, med hvilken denna paragraf blifvit tillstyrkt, skall jag icke försöka att åstadkomma någon ändring genom att framställa något motsatt yrkande. Men den skall dock icke passera helt och hållet utan anmärkning. Jag läser i lagutskottets utlåtande n:o 41, att »för vårt land är det af ej ringa nationalekonomisk betydelse, att jagten be-

drifves på ett rationellt sätt och att kraftiga åtgärder vidtagas mot sådana personer, som utan hänsyn eller intresse för den nyttiga vildnadens fortbestånd idka jagt». Nu frågar jag, om det verkligen kan vara af nationalekonomiskt intresse som denna paragraf, nyss föredragen, har fått den lydelse den har, om det verkligen är till det allmänna ekonomiska intressets värnande som till exempel »landshöfdingarne hvar och en inom sitt län, jemte dem, som dessa personer åtfölja» skola ega den ifrågavarande jagträtten — för att nu icke tala om kungliga jagter, som här i landet och i många andra länder i nutiden och enligt historiens vittnesbörd långt tillbaka hafva haft mycket dåligt rykte. Hvad landshöfdingarne angår kan jag ej tro, att välståndet i landet befrämjas genom en sådan bestämmelse, utan torde den snarare vara nyttig för att bereda de talrika landshöfdingar, som uppoffra sin tid och sina ansträngningar på riksdagsgöromålen, någon hvila under en del af året.

Jag skall för öfrigt be att få göra en formel anmärkning vid detta lagförslag. Lagen har till rubrik: »Lag om rätt till jagt». När lagens innehåll på det sättet angifves och när i lagen icke förekomma några andra undantag från hvad lagbestämmelserna innehålla, än de som förekomma dels i 6 §, dels i 7 §, dels i de onummerade slutorden i denna lag, så är hvar och en, som läser lagtexten, fullt berättigad att säga: denna lag skall enligt sin egen uppgift innehålla allt hvad jag behöver känna till och rätta mig efter för att ej komma i kollision med jagtlagstiftningen. Detta är dock långt ifrån förhållandet, eftersom den af Kongl. Maj:t föreslagna förordningen om jagtpass innehåller ganska väsentliga bestämmelser angående just det, som denna lag anger sig innehålla, nemligen rätt till jagt. Det har således ej varit någon lycklig förändring, som af Kongl. Maj:t vidtagits, när Kongl. Maj:t separerat de uppgjorda förslagen i tvenne särskilda förordningar. Man kan visserligen nu säga såsom Boström — filosofen — att lagarne äro icke skrifna för mig, den enskilde, utan de äro skrifna för dem, som skola tillämpa dem, för dem, som skola straffa mig, sätta mig i häktelse o. s. v. Men den uppfattningen är litet betänkelig, och nog är det nyttigare, om de, som kunna drabbas af straffbestämmelserna, veta af detta, åtminstone få vetskap om den lag, hvori de skola söka kompletterande bestämmelser, ty det hjälper dem ju icke, om de söka undskylla sig med en i många fall ganska förklarlig och ursäktlig okunnighet.

Jag har, herr talman, som sagdt, icke något yrkande.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

Vid föredragning vidare af § 3 yttrade:

Herr Nilsson i Skärhus: Herr talman! Mina herrar! Då jag reserverat mig mot denna paragraf, anser jag mig pliktig att angifva skälen dertill.

När detta betänkande i utskottet slutjusterades, var jag icke närvarande, och min reservation blef därför icke öfverensstämmande med de åsigt jag i saken har. Min mening var, att paragrafen

Angående
förslag till
lag om rätt
till jagt
m. m.
(Forts.)

Angående
förslag till
lag om rätt
till jagt
m. m.
(Forts.)

skulle haft följande lydelse: »På öppna hafvet, äfvensom i skärgård på klippor och skär, vare jagten fri för hvarje svensk undersåte. Å oafvittrad jord, som ej blifvit till lapparnes uteslutande begagnande anvisad, och som ej höra till visst hemman, skall jagten genom Konungens befallningshafvandes försorg för det allmännas räkning utarrenderas.» Beträffande de i reservationen influtna orden: »på öppna hafvet vare jagten fri för hvarje svensk undersåte samt äfven på klippor och skär», så hade jag tänkt, att de skulle intagas i paragrafen. Jag håller naturligtvis före, att denna jagt bör vara fri för den fattiga fiskarebefolkningen.

Ehuru jag sålunda önskar, att paragrafen blefve affattad på sätt jag nu angifvit, skall jag likväl icke göra något yrkande härför, enär jag ej har någon utsigt att kunna genomdrifva det. Orsaken, hvarför jag reserverat mig i detta afseende, är, att jag har mig bekant, att å den icke till lapparnes disposition anvisade, oafvittrade jorden idkas jagt i stor utsträckning af en del sportsmän, endast och allenast för att de skola få nöjet att i sina jagtböcker införa ett ökad antal nedskjutet villebråd. Dervid dödas, för att sedan helt enkelt bortkastas, tusentals matnyttiga ripor. Under sådana förhållanden tycker jag, att det är betänkligt att kostnadsfritt upplåta sådana ypperliga jagtmarker åt hvilken svensk man som helst, som vill utöfva ett sådant onyttigt mördande af villebråd. Jag hade derför tänkt mig, att jagträten på dessa områden i lappmarkerna borde för statens räkning kunna utarrenderas för ganska högt pris.

Då, såsom jag nämnt, jag icke tror mig ha någon utsigt att kunna genomdrifva ett förslag i nu antydt syfte, skall jag icke göra något yrkande.

Vidare yttrades ej. Paragrafen godkändes.

§§ 4—8.

Godkändes.

Sedan § 9 blifvit uppläst, anförde

Herr Wittsell: Herr talman, mina herrar! Lagutskottet har icke kunnat gilla de af mig begärda ändringarne i denna och nästföljande paragraf. Såsom skäl härför har utskottet framhållit, att de ifrågasatta bestämmelserna skulle för tjufskyttarne blifva en välkommen hjälp i deras försök att ostraffadt få utöfva sitt brottsliga yrke, och att man derigenom i sjelfva verket skulle rent af upphäfva all kontroll å jagten på nyttigt villebråd. Vore detta sant, då skulle det äfven kunna gälla jagten på de rofdjur, som äro intagna under den ifrågavarande undantagsbestämmelsen, eller också skulle det förutsätta, att man icke vore så noga med att tjufskytte utöfvades på de trakter, der dessa rofdjur finnas. Visserligen kan jag medgifva, att § 9 lemnar någon hjälp för tjufskytte i detta fall, men deremot tror jag icke, att så är fallet med § 10.

Anledningen, hvarför jag framlagt min motion, har varit bekymren i min hemort öfver den stora tillökningen bland räfvarna

under de senare åren och den skada, som af räfvorna förorsakas. Icke endast inom denna trakt af landet har emellertid en ökning bland räfvorna egt rum, ty såsom vi kunna inhemta af de statistiska uppgifter, som af Konungens befallningshafvande aflemnas, har såsom anledning till villebrådets aftagande anförts försummandet af rofdjursjagten och att räfven på flera håll inom landet är stadd i tillökning. Afven enligt domänstyrelsens berättelse angående jagten förorsaka rofdjuren årligen stora förluster af husdjur, hvilket hufvudsakligen torde få tillskrifvas räfven. Jag anser därför, att något borde göras för att förekomma skadegörelse af detta rofdjur och hämma dess tillökning, men då lagutskottet enhälligt afstyrkt min motion, skall jag icke göra något yrkande, utan öfverlemnar åt kommande tider att göra hvad som härutinnan bör göras.

Angående
förslag till
lag om rätt
till jagt
m. m.
(Forts.)

Vidare till anteckning förekom icke. Paragrafen godkändes.

För § 10 hade utskottet föreslagit följande lydelse:

Hvar som under idkande af loflig jagt sårar villebråd så, att det faller å annans område inom ett hundra meter från gränsen, må tillvarataga och behålla villebrådet. Är det elg, hjort, rådjur eller vildren, må den jagande dock ej från stället bortföra djuret utan i närvaro af två ojäfviga vittnen, och vare han dessutom pligtig att, sist å andra dagen sedan djuret fälles, om förhållandet underrätta jagträttsinnehafvaren eller den, som innehar området, eller någon af deras folk. Försummar den jagande något af hvad sålunda föreskrifvits eller öfverskrider han eljest sin rätt att å annans område tillvarataga villebråd, varde ansedd såsom den der olofligen jagat å annans område.

Har någon å eget område eller eljest lofligen drifvit upp björn, varg, lo eller järf, ege han rätt att jagten in på annans område fullfölja.

I fråga härom anförde:

Herr Jansson i Krakerud: Det är i allmänhet vanligt, att man, då man skall stifta en ny lag, derigenom söker komma till något bättre. Här synes det emellertid, som om det skulle blifva tvärtom, ty det är väl dock ganska svårt för en jägare att bedöma, om ett villebråd, som fallit på annans område, fallit inom 100 meters afstånd från gränsen eller icke. Jägaren, som ju icke är utrustad med landtmäterikedja, torde därför hafva mycket svårt att bedöma afståndet. Dessutom finnas många jägare, som icke alls äro så nogräknade med rättvisan, utan nog i många fall komma att öfverskrida detta område. Jag anser, att lagstiftningen bör vara sådan, att den icke gifver anledning till frestelse att begå lagöfverträdelser den ena gången efter den andra. — Detta med afseende å första punkten. Den andra punkten, som bland annat rör elg, är ännu sämre, ty der står: »Är det elg, hjort, rådjur eller vildren, må den jagande dock ej från stället bortföra djuret utan i närvaro af två ojäfviga vittnen». Om sålunda en jägare skjuter en elg och elgen faller på grannens

Angående
förslag till
lag om rätt
till jagt
m. m.
(Forts.)

område inom 100 meter från gränsen, får han låta elgen ligga och först skaffa sig två ojäfviga vittnen, innan han får bortföra den. Men om elgen, innan den faller, går mer än 100 meter in på grannens område — om man t. ex. skjuter af den ett ben och den går 200 meter in på grannens mark — så får han ligga der, och jägaren får icke ens med två ojäfviga vittnen afhemta den. Följden blefve naturligtvis den, att jägaren icke brydde sig om elgen vidare, utan den finge ligga der, tills den doge. Detta synes mig från djurskyddsvänlig synpunkt icke vara lämpligt och äfven från vanlig menisklig synpunkt hjertlost. Förr fick man, då man sårat en elg och t. ex. skjutit benet af den, förfölja den, så länge man hade blodspår att följa. Nu skall djuret ligga och dö, därför att den svenska afundsjukan är så stark, att den icke unnar en granne att gå in på ens egen mark för att taga reda på en skjuten elg. Det är detta jag anser olämpligt, och därför ber jag att få yrka afslag å paragrafen.

Herr Jansson i Djursåtra: Om det är meningen att få bestämmelserna i denna lag något effektiva, går det nog icke an att upphäfva de bestämmelser, som Kongl. Maj:t och utskottet här föreslagit. Finge jägaren rätt att förfölja ett villebråd in på grannens mark hur långt som helst, torde det blifva omöjligt att få en ordnad jagträtt till stånd. Jag skall därför be att få yrka bifall till lagutskottets förslag.

Herr Nilsson i Skärhus: Herr talman, mina herrar! När den förste talaren yrkade afslag å denna paragraf, anförde han särskildt, att han hyste stora farhågor för, huru det skulle gestalta sig, om en elg, som blifvit sårad eller skadeskjuten, komme långt in på annan persons område. Det torde väl dock vara uppenbart, att om någon gräns, utöfver hvilken jägaren icke får gå, skall sättas, måste man bestämma sig för en viss siffra. Är det en verklig jägare, som skjutit elgen, tror jag, att han i allmänhet har så mycket jagtsinne, att, om han icke sjelf får bortföra djuret, han anmäler förhållandet för innehafvaren af jagträkten å den mark, der djuret stupat, så att det samma icke må ligga och blifva förstördt.

Jag skall för min del be att få yrka bifall till utskottets förslag.

Öfverläggningen var härmed afslutad. Efter af herr talmannen å de derunder gjorda yrkanden gifna propositioner godkände kamraren iirågarvarande paragraf.

§§ 11 och 12.

Godkändes.

§ 13 skulle enligt utskottets förslag erhålla denna lydelse:

Utan särskildt tillstånd af den, som jorden innehar, må jagträttsinnehafvare ej idka jagt i gård eller trädgård, icke heller, under

tiden från och med den 1 maj till dess grödan är afmejad, å åker, som är med säd eller gräs besädd.

Vid jagt å område, som af annan innehafves, vare jagträttsinnehafvaren skyldig ersätta all skada, som å mark, hägnad eller annat förorsakas vare sig af honom sjelf eller af annan, som han gifvit lof att jaga, eller af de vid jagten använda biträden eller hundar.

Angående
förslag till
lag om rätt
till jagt
m. m.
(Forts.)

Sedan paragrafen blifvit uppläst, anförde:

Grefve Hamilton: Herr talman! Mina herrar! Jag skall be att få framställa anmärkningar mot båda styckena i denna paragraf.

Det är visserligen af största vikt att reglera förhållandena mellan jordegaren och jagträttsinnehafvaren, så att någon ovisshet om deras rättigheter och skyldigheter icke måtte förekomma. Man må dock väl akta sig för att ingå på detaljer, så att man, i stället för att reda ut saken, krånglar in densamma. Jag tror sålunda, att Kongl. Maj:ts förslag i första stycket är bättre. Der är stadgadt: »Utan särskildt tillstånd af den, som jorden innehar, må jagträttsinnehafvare ej idka jagt i gård eller trädgård, icke heller, under tiden från och med den 1 maj till dess grödan är afmejad, å åker, som är med säd eller gräs besädd.» Detta senare stadgande innebär således, att man icke utan särskildt tillstånd af jordinnehafvaren får idka jagt på åker eller äng, som är besädd, äfven om man träffat aftal rörande jagträtten, utan när man kommer till sin jagtmark, måste man gå till jordegaren och begära särskildt tillstånd för att få skjuta en raphöna på ett åkerfält eller der stöta upp en kull. För hvarje jägare torde det vara klart, huru försigtig man i sådana fall måste vara, ty man kan ingalunda lita på, att icke jordegaren, som man kanske händelsevis mött ute och som då gifvit sitt tillstånd, att man får gå in på klöfvervallarna, sedermera vid tinget nekar härtill, och då blir man föld. Likaså är det klart, beträffande de jagtarrendeaftal, som ega bestånd, då denna lag träder i kraft, att det står i jordegarens magt att alldeles omöjliggöra en jagt, ty dessa jagtarrenden torde nog icke hafva fästat särskildt afseende vid åker och äng. Men derjente synes det mig, att stadgandet är alldeles obehöfligt, ty då jag genom ett dylikt arrendeaftal upplåter jagträtten till någon, kan jag ju, om jag vill, intaga en bestämmelse, att jagt å besädd åker icke får ega rum utan särskildt tillstånd. Detta vore en fullt tillräcklig bestämmelse. Jag skall derfor med afseende å första punkten be att få yrka, att punkt måtte sättas efter ordet »trädgård» och att de följande orden ur stycket utgå.

Hvad åter beträffar andra stycket i paragrafen, önskar jag blott ett förtydligande. Det heter der: »som å mark, hägnad eller annat förorsakas». Det är naturligtvis meningen, att ordet »annat» skall afse »annan egendom», ty här är ju icke fråga om kroppsskada och ersättning derfor. Sådan faller alldeles tydligt under allmänna lagens bestämmelser. För att emellertid undanrödja allt missförstånd, ber jag att få yrka, att ordet *annat* måtte utbytas mot »*annan egendom*».

Angående
förslag till
lag om rätt
till jagt
m. m.
(Forts.)

Herr Lindhagen: Innehållet i denna paragraf härleder sig ursprungligen från komiténs förslag. Komitén motiverade bestämmelserna i denna paragraf dermed, att vid upprättande af jagträttsaftal emellan en person, som önskar arrendera en jagtmark, och en jordegare får man taga hänsyn till, att jordegaren icke alltid kan komma att tänka på, att han i detta kontrakt skall göra några förbehåll, så att vid jagtens utövande jagträttsinnehafvaren icke obehörigen åstadkommer skada å mark eller egendom. Vid sådana speciella författningar som denna är det lämpligt att intaga dylika bestämmelser, ty man kan icke begära, att dessa landtmän alltid skola komma att tänka på den saken. Deremot kan med mycket mera fog förutsättas, att en jägare, som till tidsfördrif arrenderar en jagtmark, tänker på hvad han vill hafva in i kontraktet. Om således denna paragraf innehåller bestämmelser, som för en jagträttsinnehafvare äro olägliga, så kan han i kontraktet komma öfverens med jordegaren om dessa bestämmelsers upphäfvande. Då vet jordegaren hvad han gör.

Nu har komitén på goda grunder ansett, att man i detta afseende bör skydda jordegaren genom att i lagen stadga förbud för jagt å besädd åker, om icke särskildt aftal derom kommit till stånd. Jag finner således, att hela första stycket i denna paragraf bör inflyta i lagen, och anser en jagträttsinnehafvare, att sista delen af detta stycke, som grefve Hamilton ville utesluta, icke passar honom, så får han träffa aftal med jordegaren om att detta stadgande icke skall ega tillämpning.

Hvad åter angår ordet » annat » i andra stycket, fruktar grefve Hamilton, att detta skulle kunna syfta på kroppsskada, men detta är en bra långsökt tolkning. Högsta domstolen har sjelf föreslagit, att stadgandet skulle erhålla denna lydelse: » mark, hägnad eller annat ». Jag tror därför icke, att, om paragrafen får den lydelse, som här af utskottet föreslagits, man behöfver befara en tolkning, som är orimlig. Jag ber därför att få yrka bifall till ntskottets förslag.

Herr Sandquist instämde häruti.

Herr Nilsson i Skärbus: Jag hade ej kändedom om att herr Lindhagen begärt ordet för att bemöta grefve Hamilton; jag hade då icke behöft begära det.

Då jag nu emellertid har ordet, ber jag att få erinra grefve Hamilton om, att det är nödvändigt att låta de ord i första stycket kvarstå, som han ville utesluta. Vore det så, att grefve Hamilton skulle utarrendera jagträtten å sin mark, tror jag nog, att han skulle visa sig försiktig och i kontraktet införa sådana bestämmelser, att icke jagträttsinnehafvaren komme att tillskynda honom skada utan att nödgas ersätta den; men i vanligaste fall är det de mindre bemedlade, de i lag och författningar mindre hemmastadde, som arrendera ut jagtmark, och då kan det gå ganska lätt för jagträttsarrendatorn att snärja jordegaren så, att han knappt har några rättigheter alls. Derfor måste detta stadgande stå kvar. I fråga om andra stycket anmärkte grefve Hamilton, att orden » af honom sjelf eller af annan » ej tydligt angafve, hvad der afsåges. Jo, när der till exempel kommer en jagt-

rättsinnehafvare med ett stort jagtsällskap och dessa andra medlemmar af sällskapet göra skada, så skall jagträttsinnehafvaren godtgöra denna. Derför står det: »af honom sjelf eller af annan».

Jag anhåller, att paragrafen måtte oförändrad af kammaren godkännas.

Angående
förslag till
lag om rätt
till jagt
m. m.
(Forts.)

Herr *Sjöberg* instämde i detta yttrande.

Chefen för justitiedepartementet herr statsrådet Annerstedt: Herr talman, mina herrar! Med anledning af den här af en talare framställda anmärkningen mot första stycket i denna 13 §, hvilket lyder lika i Kongl. Maj:ts och utskottets förslag, har af en talare redan påpekats, att detta stadgande hemtats från den komité, som varit tillsatt för framläggande af förslag till lag om rätt till jagt.

Då denna komité var sammansatt så, att särskildt jägareintresset, om jag så får kalla det, der var i eminent grad representeradt, föreställer jag mig, att kammaren kan godkänna första stycket i 13 § med full trygghet för, att något obehörigt hinder och intrång i jägareyrket ej derigenom kan anses orsakadt.

Grefve Hamilton: Jag medger mycket gerna, att de anmärkningar, jag gjorde, ej äro synnerligen viktiga, men jag tror dem dock vara *rigtiga*.

Hvad min anmärkning mot första stycket angår, så är det mycket sant, att saken teoretiskt taget låter sig ordnas på det sätt, herr Lindhagen sade; men huru kommer saken att praktiskt ställa sig?

Herr Nilsson i Skärhus sade, att det vore alldeles tydligt, att om jag utarrenderade min jagträtt, skulle jag nog tänka på den skada, som kunde tillskyndas besädd åker, men att den mindre bemeddade icke tänker på sådant. Huru kan man föra ett sådant resonement? Det finns väl icke någon ledamot af kammaren, som tror, att, om en liten hemmansegare skall arrendera ut jagträtten å sin mark, han icke tänker först på den afgift, han vill ha, och dernäst på, att jagträttsinnehafvaren kanske kommer att göra skada på hans egor. Derom är jag öfvertygad; och det är därför alldeles obehörligt att i lagen särskildt värna om hans intressen.

Hvad angår min anmärkning vid andra stycket, så förvånade det mig, att herr Lindhagen ville motsätta sig mitt yrkande, då han, så vidt jag kunde förstå, icke bestred, att denna ändring vore i sak fullt befogad — att med ordet »annat» här borde förstås »annan egendom». Då han för behållande af den af utskottet föreslagna lydelsen åberopade högsta domstolens auktoritet, vill jag emellertid nämna, att jag gjort detta mitt ändringsyrkande just på hemställen af en ledamot af högsta domstolen.

Herr Jansson i Djursåtra: I utskottet fann man det alldeles nödvändigt, att få in i lagen denna föreskrift om särskildt tillstånd för jagt, under tiden från och med den 1 maj till dess grödan är afmejad, å åker, som är med säd eller gräs besädd — detta till tjänst för en hel del mindre jordegare, som möjligen kunna komma

Angående
förslag till
lag om rätt
till jagt
m. m.
(Forts.)

att upprätta kontrakt med jägare eller sportsmän, men sjelfva icke förstå att i kontraktet inrycka en dylik bestämmelse. Jag instämmer för öfrigt med herr Nilsson i Skärbus deri, att, om Grefve Hamilton och hans likar vilja förskaffa sig jagträtt å småböndernas jordområde, de säkerligen ega nog insigt för att veta, huru kontrakten skola skrivas till deras egen förmån; men denna paragraf är förden skull afsedd att skydda de mindre skrifkunniga jordegarna.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Öfverläggningen var härmed afslutad. Efter af herr talmannen i fråga om båda styckena af i förevarande paragraf särskildt gifna propositioner godkändes utskottets förslag till lydelse af paragrafen.

§§ 14 och 15.

Godkändes.

Enligt utskottets förslag skulle § 16 blifva så lydande:

Okopplad hund må ej någon utan lof medföra eller insläppa i annans hägnade jagtpark eller djurgård; sker det, vare hunden förverkad.

Löper hund eljest olofligen lös å annans än hundens egares jagtmark, hafve jagträttsinnehafvaren rätt att låta upptaga hunden; dock åligger honom att om upptagandet ofördröjligen tillsäga hundens egare eller, derest denne ej är känd eller icke kan träffas, låta kungöra i kyrkan för den församling, der hunden blifvit upptagen, och i tidning inom orten. Vill egaren återfå hunden, löse den med fem kronor jemte ersättning för hundens föda och öfriga kostnader. Har ej egaren utlöst hunden inom åtta dagar efter erhållen tillsägelse om upptagandet eller inom sextio dagar från det kungörelsen varit uppläst och i tidning införd, vare hunden förverkad. Vill jagträttsinnehafvaren hellre taga lösen, vare hundens egare skyldig att sådan enligt förut angifna grunder utgifva, såframt talan derom instämmer inom trettio dagar efter det hunden varit att anse som förverkad.

Paragrafen upplästes, hvarefter ordet begärdes af:

Herr Trolle, som yttrade: Jag skall tillåta mig att vid denna paragraf framställa ett yrkande, nemligen om bifall till utskottets förslag med den ändring, att i andra momentet den punkt, som börjar med orden: »Vill egaren» erhåller den lydelse, densamma har i Kongl. Maj:ts förslag.

Med detta mitt yrkande afser jag att få in i lagen den bestämmelsen, att, om lös hund oftare upptages, en höjning af löseskillingen bör inträda.

En sådan bestämmelse finnes redan i nu gällande jagtstadga; och så vidt jag har mig bekant, föreligga ej några förhållanden af beskaffenhet att till fyllest berättiga en ändring af denna nu gällande lagbestämmelse.

Utskottet har som skäl för ändringen anført först och främst, att det kan »möta stora svårigheter att bevisa förutsättningen för det

högre lösenbeloppets utgifvande, då hundar ofta sius emellan kunna ega så stor likhet, att de näppeligen kunna från hvarandra särskiljas». För min del vågar jag dock tro, att detta ej möter så stora svårigheter; och äfven om i något enstaka fall skulle visa sig dylik svårighet, tror jag icke, att detta i och för sig är tillräckligt skäl att ändra den gällande lagbestämmelsen.

Vidare anser utskottet stegringen onödig, »eftersom syftet med densamma — att tvinga hundegarne att hålla ordentlig vård om sådana hundar, som visa tendens att löpa omkring — i allt fall kraftigast främjas genom föreskriften om skyldighet för hundegaren att till upptagaren lemna ersättning för hundens föda och öfriga kostnader». Ja, äfven jag är öfvertygad om, att denna bestämmelse om skyldighet för hundegaren att utge ersättning äfven för hundens föda, annonsering och annat, är ett kraftigt medel till vinnande af det påpekade syftet; men jag tror, att i förening dermed ett stadgande om stegring af löseskillingen skulle verka ännu kraftigare till målets nående.

Det är af dessa skäl, jag tagit mig friheten göra det yrkande, jag nyss framstälde.

Häruti instämde grefve *Hamilton* och herr *Lindhagen*.

Herr *Jansson* i *Djursätra*: Herr talman! Då denna fråga förevar i utskottet, hade ingen något emot, att hund, som löpte omkring utan tillsyn, skulle få tagas upp huru många gånger som helst och att egaren hvarje gång borde betala för honom. Beträffande åter stadgandet om högre löseskillning för hund, då denna ånyo tages upp, funno vi svårigheten ligga hufvudsakligen deri, att det åtminstone i allmänhet synes vara nästan omöjligt för en jordegare att ha reda på, om en hund blifvit upptagen första eller andra eller tredje gången. Vi ansågo för öfrigt, att då en hund upptages, må det vara alldeles nog straff för dess egare, om han får betala fem kronor hvarje gång och dessutom lemna ersättning för hundens föda och andra kostnader.

Jag hemställer till eder, mina herrar, om någon af eder tror sig, då han tager upp en hund, kunna afgöra, om det är första eller andra eller tredje gången, sådant sker. Endast om *samma* person tagit upp *samma* hund flera gånger, kan han möjligen säga sig: den der hunden känner jag igen. I allmänhet torde det emellertid blifva mycket svårt att bevisa något sådant.

På de skäl, jag nu anfört, ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr *Olofsson* i *Avik*: Jag skall be att få fästa uppmärksamheten på en af Kongl. Maj:t och lagutskottet här föreslagen ändring af enahanda stadgande i nu gällande jagtstadga. Der gäller nemligen stadgandet om hund, som löper lös, endast jagtbund, men det tyckes, som skulle man nu ansett denna begränsning öfverflödig. Det föreslagna stadgandet skulle således afse alla slags hundar. Man kan lätt tänka sig hvilka konsekvenser, som af ett dylikt stadgandes

Angående
förslag till
lag om rätt
till jagt
m. m.
(Forts.)

Angående
förslag till
lag om rätt
till jagt
m. m.
(Forts.)

tillämpning kunde uppstå på landsbygden, der ofta mindre hemmansdelar ligga om hvarandra. En hund behöfver der blott springa några steg för att komma in på annans mark, som denne vill betrakta som jagtmark; och då skulle denna hund kunna tagas upp och dess egare bli skyldig att betala fem kronor jemte annan ersättning.

En sådan bestämmelse i lagen skulle gifvetvis leda till de allra orimligaste förhållanden. Jag tänker mig t. ex., att en fårherde är ute på ett gärde med sin hjord och har en vallhund med sig. Dylika hundar skall man väl dock ej rota ut genom jagtstadgan, men om det då händer sig så, att detta gärde gränsar till annans mark och skiljes derifrån blott af ett dike eller en gärdesgård, kan hunden ju lätt hoppa öfver; och då skulle en nitisk jagträttsinnehafvare ega rätt att taga upp hunden och låta dess egare betala lösen.

Åtminstone kan jag icke se något hinder för ett dylikt tillvägagående. Då man nu vet, huru en del jägare fara fram ute på landsbygden och synnerligast hvilket ringa medlidande en jägare, som arrenderat jagträtt af en eller annan jordegare, har med de jordegare som ej velat utarrendera jagten å sina egor, kan man lätt förstå, hvilka följderna skulle bliiwa af en dylik bestämmelse. Jag tror, att vi litet hvar kunna inse det, utan att jag behöfver vidare orda om saken.

Af de skäl, jag nu anfört, ber jag att här få yrka afslag å den föreliggande paragrafen.

Herr Nilsson i Skärhus: Herr talman! Jag skall deremot be att få yrka bifall till lagutskottets förslag.

Den föregående talaren sökte framställa förslaget i en svag dager genom att påvisa en del fall, der vid tillämpning af paragrafen ingen skillnad skulle komma att göras mellan olika slags hundar utan t. ex. både jagthundar och vallhundar drabbas af der stadgadt äfventyr.

Nu är emellertid förhållandet, att det finnes många s. k. jagthundar, många hundar af jagthundsras, hvilka dock icke duga att användas annat än såsom bandhundar; hvaremot det naturligtvis finnes andra sådana, som kunna öfvas till jagt. Under sådana förhållanden blir det mycket svårt att kunna skilja de hundar, som egentligen kunna kallas jagthundar, från dem, som icke äro jagthundar.

På grund häraf anhåller jag, att paragrafen måtte oförändrad antagas, hvarför jag får yrka bifall till utskottets förslag.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, gaf herr talman proposition på de derunder gjorda yrkandena; och godkände kammaren dervid paragrafens lydelse i enlighet med utskottets förslag.

Enligt Kongl. Maj:ts af utskottet biträdda förslag skulle § 17 erhålla denna lydelse:

Katt, som anträffas i skog eller hage, må saklöst dödas.

Herr Fagerlund erhöU ordet och yttrade: Jag skulle hafva önskat, att det medgifvande, som här finnes i förtäckta ordalag för katt att anställa jagt på områden utom gård och trädgård kunde i någon mån inskränkas, eller, rättare sagdt, att äfventyret för honom kunde i någon mån skärfas, derest han anträffas ute på åkerfält eller å äng; att således i denna paragraf kunde göras det tillägg, att katt, som äfven anträffades å åkerfält eller äng, finge saklöst dödas.

Angående
förslag till
lag om rätt
till jagt
m. m.
(Forts.)

Jag vågar göra detta yrkande med kännedom om, huruledes kattor ofta nog förstöra raphhönsens reden. Då, som bekant, sådana förekomma på åker och i enstaka fall på äng, kunna således enligt förslaget lösdrifvande kattor ostördt få åstadkomma högst betydlig skada å raphhönsstammen.

Om herr talmannen icke finner det yrkande om ändring af paragrafen, som jag nu framställt, oformligt, anhåller jag om proposition derå.

Häruti instämde herrar *Pantzarhielm, Petri* och *Trolle*.

Herr Jansson i Djursåtra: Jag skall be att få yrka bifall till utskottets förslag.

Det lär väl ändå icke vara för mycket begärdt, att en katt får gå i fred på den gård, som hans husbonde eger. Om han kommer ut i skog eller hage, der må den gerna skjutas; men då den håller sig inom den närmaste omgifningen af gården, tycker jag, som sagdt, att den kan få vara i fred.

Jag yrkar således bifall till utskottets förslag.

Herr Olofsson i Åvik: Jag anser det vara orimligt att få skjuta andras kattor alldeles inpå boningshus. Jag skulle helst vilja ha paragrafen ändrad derhån, att katt icke får dödas, derest han icke anträffas i skog, hage eller å gärde, på ett visst afstånd ifrån boningshus, t. ex. af 100 meter eller, om så behöfves, något mera. I skog, hage eller gärde kan hvilken stuga som helst ligga, och der bor kanske en fattig gumma, som icke har något annat husdjur än en katt, hvilken herrar sportjägare, eller låt vara andra jägare, som gå förbi, kanske skjuta utan vidare, der han sitter utanför dörren, och således icke alls går ute i sjelfva skogen, utan tvärtom håller sig i närheten af hemmet.

Jag tycker, att sådana djur böra vara fridlysta vid bostaden.

Grefve Hamilton: Jag ber endast att få fästa den siste ärade talarens uppmärksamhet på, att bestämmelsen om att katt, som anträffas i skog eller hage, må saklöst dödas, är en uråldrig bestämmelse, hvaröfver dock icke, under den långa tid den tillämpats, några klagomål försports.

För min del får jag säga, att den egt bestånd så länge, att jag nästan tror, att till och med kattorna sjelfva veta, att de äro fogelfria i skogarne.

Angående
förslag till
lag om rätt
till jagt
m. m.
(Forts.)

Herr Nilsson i Skärbus: Ja, herr talman, jag vill just nämna, att denna paragraf är alldeles oförändrad och lika lydande med motsvarande bestämmelse i nu gällande jagtstadga, hvaröfver inga klagomål försports. Det är således intet nytt, som tillkommit, och vi kunna därför saklöst afslå det gjorda yrkandet samt antaga paragrafen, till hvilken jag anhåller att få yrka bifall.

Öfverläggningen var afslutad. Kammaren godkände efter af herr talmannen gifna propositioner paragrafens lydelse i enlighet med utskottets förslag.

§ 18.

Godkändes.

För § 19 hade utskottet föreslagit denna lydelse:

Anträffas å bar gerning någon, som olofligen jagar å annans område, må den, som der eger jagträtt, och jordens innehafvare äfvensom deras folk af den jagande taga, utom det förverkade villebrådet, bössa, jagtredskap och hundar *samt* till vedermåle och pant behålla det, till dess domstolen i målet sig utlåtitt. Å kronojord, der jagträtten icke tillkommer annan än kronan, så ock å häradsallmänning hafve tjenstemän och betjente vid skogsstaten eller skogsläroverken samt allmän åklagare enahanda rätt.

Enligt Kongl. Maj:ts förslag hade denna paragraf följande lydelse:

Anträffas å bar gerning någon, som olofligen jagar å annans område, må den, som der eger jagträtt, och jordens innehafvare äfvensom deras folk af den jagande taga bössa, jagtredskap och hundar till vedermåle och pant *samt* behålla det, till dess han rätt för sig bjuder. Å kronojord, der jagträtten icke tillkommer annan än kronan, så ock å häradsallmänning hafve tjenstemän och betjente vid skogsstaten eller skogsläroverken samt allmän åklagare enahanda rätt.

Efter föredragning af paragrafen anförde:

Chefen för justitiedepartementet herr statsrådet Annerstedt: Herr greve och talman, mina herrar!

Redan i föregående § 18 är det stadgadt, att det villebråd, som vid oloflig jagt fångats eller dödats, skall vara förverkad.

Att nu i § 19 jemte hvad som der talas om i öfrigt, på sätt utskottet föreslagit, tillägga dessa ord: »utom det förverkade villebrådet», skulle väl icke ha någon annan betydelse, än att de regler, som gifvits i § 19 angående huru länge man får behålla bössa, jagtredskap och hundar, skulle ega tillämpning äfven med afseende på villebråd. Följden skulle då blifva, att det förverkade villebrådet finge behållas, tills »domstolen i målet sig utlåtitt».

Detta kan väl icke vara riktigt, då jag föreställer mig, att domstolens utlåtande i allmänhet icke kan hinna meddelas inom så kort

tid, att villebrådet med fördel kan förvaras, till dess detta fallit. Derför synes mig de af utskottet tillagda orden »utom det förverkade villebrådet» böra strykas.

*Angående
förslag till
lag om rätt
till jagt
m. m.*

(Forts.)

Hvad den andra förändringen angår, som utskottet föreslagit i paragrafen, ber jag att få påpeka, att Kongl. Maj:t i föreliggande förslag använt samma redaktion, som i motsvarande fall för icke länge sedan utaf Kongl. Maj:t föreslagits och af Riksdagen godkänts, nemligen uti lagen om rätt till fiske. Der begagnas samma uttryck, som af Kongl. Maj:t är föreslaget i § 19. När nämnda lagförslag behandlades, förekom icke något uttalande om att uttrycket i fråga icke var sådant, att både domstolar och allmänheten mycket väl kunde förstå hvad det innebar, och den olägenhet, som efter lagutskottets åsigt denna redaktion skulle medföra, synes icke vara verklig.

Utskottet säger, att det för bevisningen i rättegångar kan vara nyttigt att få behålla bössa och dylikt, till dess domstol i målet sig utlätit. Men det är mycket bättre, om jag, innan domstolen uttalat sig, kan lyckas skaffa mig den bevisning, som ligger deri, att personen i fråga kommer och bjuder rätt för sig, d. v. s. erbjuder sig att ersätta den skada han förorsakat och att ställa säkerhet för hvad honom i öfrigt kan påläggas. Det är ju tydligt, att jag dermed vunnit klarhet om hvem den person är, som föröfvat skadan, under det att deremot innehafvet af bössa eller hundar såsom pant ändock i många fall lemnar den frågan öppen, hvem gerningsmannen är.

Således förefaller det mig, som om man ur praktisk synpunkt alltför väl skulle kunna godkänna Kongl. Maj:ts proposition i denna del, såsom varande bättre än utskottets förslag och dessutom motsvarande det uttryck lagstiftningen på andra ställen i samma syfte användt.

Herr Johansson i Valared: Jag har reserverat mig mot utskottets förslag i denna paragraf utan att angifva orsakerna dertill.

Jag ber nu att få upplysa om, att jag intar samma ståndpunkt som herr Lindhagen, hvilken ansett, att Kongl. Maj:ts förslag i denna del vore att föredraga framför utskottets.

Betraktar man utskottets förslag, så finner man, att det innehåller det tillägg till och den förändring af Kongl. Maj:ts förslag i förevarande paragraf, att jagträttsegaren och jordens innehafvare skulle få att af den oloffligt jagande taga utom en del andra saker äfven »det förverkade villebrådet» samt till vedermäle och pant behålla det »till dess domstolen i målet sig utlätit». För den, som icke kan tolka lagen så noga, måste, när han ser, att det i 18 § stadgas, att det förverkade villebrådet tillfaller jagträttsinnehafvaren, den frågan ovilkorligen framställa sig, hvarför denna bestämmelse skall stå äfven i 19 §. Men när man så läser denna 19 §, kan man lätt tänka, att anledningen härtill är den, att jagträttsinnehafvaren icke skulle ha rätt att realisera villebrådet, innan domstolen i målet sig utlätit, men detta kan naturligtvis aldrig vara eller bli lagens mening. Ty nog vore det rätt besynnerligt, om t. ex. en person under jagt på olofflig mark fäller en elg i, lät oss säga, september månad, och något ting icke inträffar förrän i november, att jagträttsinnehafvaren skall vara

Angående
förslag till
lag om rätt
till jagt
m. m.
(Forts.)

tvungen att förvara villebrådet ända till dess utan att dessförinnan få lof att realisera detsamma.

Hvad åter angår utskottets förslag att bössa, jagtredskap och hundar skulle behållas, tills domstolen sig utlåtitt, så tycker jag, att Kongl. Maj:ts förslag i detta fall är bra mycket bättre. Ty hvarför skulle icke den brottslige kunna få igen bössa, hundar och jagtredskap, då han bjuder rätt för sig?

Vi kunna tänka oss samma förhållande här som i föregående fall, att någon af en olofligt jagande tar upp bössa eller hundar som pant och vedermäle, och att detta sker ett par månader, innan något sammanträde eger rum i domsagan. Då skulle det vara ganska hårdt för tjufskytten att icke kunna återfå hund och bössa, när han bjuder rätt för sig och kanske är villig att sätta annan pant, som måhända är mera värd än bössa och hund.

För min del anser jag, som sagdt, Kongl. Maj:ts förslag vara bättre och ber derfor att få yrka bifall till detsamma.

Häruti instämde herrar *Odqvist* och *Carlsson* i Carlsro.

Grefve Hamilton: Ja, herr talman, lagutskottet synes hafva en så lycklig dag i dag, att det icke är lönt att komma fram med något ändringsförslag.

Jag kan dock icke låta bli att göra en anmärkning mot en oegentlighet i förslaget, som redan förut delvis blifvit berörd af herr statsrådet och chefen för kongl. justitiedepartementet.

Herr statsrådet fäste uppmärksamheten på de orimliga konsekvenserna utaf, om man i paragrafen införde af utskottet föreslagna tillägg och ändring: både orden »utom det förverkade villebrådet» och till dess »domstolen i målet sig utlåtitt». Ty det i beslag tagna villebrådet skulle, såsom af honom framhölls, under sådana förhållanden få förvaras ända till dess domstolen uttalat sig.

För min del tror jag emellertid, att det verkligen kan vara af behovet påkalladt att i den föreslagna paragrafen införa orden: »utom det förverkade villebrådet». Ty utaf stadgandet i 18 § framgår nemligen endast, att det olofligen fälda villebrådet är förverkad, men det står der icke taladt om någon rätt till sjelfpantning, att man har rätt att taga villebrådet till vedermäle och pant, hvilket deremot 19 § enligt utskottets förslag innehåller, och detta tror jag är bra. Men de svårigheter, som herr statsrådet fäste uppmärksamheten på, försvinna alldeles, om man i senare afseendet återgår till Kongl. Maj:ts förslag och i stället för orden: »domstolen i målet sig utlåtitt» insätter orden: »han rätt för sig bjuder».

Herrarne skola emellertid komma ihåg, att det ingalunda är blott i fråga om villebrådet, som svårigheter kunna uppkomma. Huru lätt kan det icke hända, att man under en jagt råkar vilse och kommer in på annans mark samt följaktligen blir utsatt för ett åtal. Det är lätt att tänka sig, hvad detta betyder på orter, der det är långt emellan tingen. Jag skulle i så fall komma att stå utan jagtredskap och hundar, till dess domstolen uttalat sig i målet. Det är ju orimligt.

Derför ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag med den ändring, att orden: »domstol i målet sig utlåtit» utbytas mot — såsom Kongl. Maj:t föreslagit — »han rätt för sig bjuder».

Utskottet har icke anfört annat skäl för sitt ändringsförslag, att det skulle vara af gagn i och för bevisningen. Men, mina herrar, när jag har hundar, jagtredskap och villebråd i min hand, vore jag bra dum, om jag lemnade alla dessa saker ifrån mig utan att antingen genom skriftligt erkännande eller ojäfviga mäns intyg kunna styrka, att jag innehaft dem. Det är därför icke alls något skäl att komma fram med det motivet, och jag ber att få yrka bifall till mitt förslag.

Angående
förslag till
lag om rätt
till jagt
m. m.
(Forts.)

Herrar *Henricson* och *Trolle* förenade sig med grefve *Hamilton*.

Herr *Jansson* i *Krakerud*: När man skrifer en lag, bör man se till, att de, som öfverträda den, komma att straffas lika. Så är icke här förhållandet. Ty den ene skytten, som idkar olofflig jagt och tages på bar gerning, kan blifva instäld för domstol redan en 14 dagar derefter, under det att en annan, som likaledes gripes på bar gerning, kan få vänta tre fjerdedels år, innan saken kommer före vid rätten, om nemligen ting ej förr infaller. Den senare skulle således få vara i afsaknad af sina jagtredskap och hundar tre fjerdedels år, då deremot den förra ej skulle behöfva vara af med dem längre än en 8 å 14 dagar. Det är ju gifvet, att detta är alldeles orimligt.

Nu påpekade missförhållande skärpes än ytterligare deraf, att det i den ena domsagan förekommer endast två ting om året, i en annan tre, fyra eller fem.

Jag tror således, att utskottet vid redigeringen af denna paragraf ej tagit vederbörlig hänsyn till, att de, som öfverträda lagen, också drabbas af samma straff, och ber följaktligen att få förena mig med dem, som yrkat bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Herr *Widén*: Jag tror, att det är af vigt, att man för att komma till rätta med denna paragraf gör klart för sig meningen med densamma.

Det nu ifrågavarande stadgandet innehåller föreskrifter om rätt till sjelfpantning gent emot den, som oloffligen jagar å annans område och dervid anträffas å bar gerning. Sjelfpantning medgifves enligt vår lag endast i vissa noga bestämda undantagsfall; och der den förekommer, måste den grunda sig på särskilda skäl.

Se vi till, hvilka dessa skäl här kunna vara, så finna vi, såvidt jag rätt uppfattat meningen med förevarande stadgande i såväl nu gällande jagtstadga som Kongl. Maj:ts förslag, att sjelfpantning här medgifvits i ändamål att få bevismedel gent emot den, som jagar oloffligt på annans område. Aro vi på det klara i afseende derpå, att detta är ändamålet med paragrafen — och det synes äiven lagutskottet vara, såsom framgår af dess motivering — då synes det mig vara klart, att man icke bör gå längre, än för ändamålet är

Angående
förslag till
lag om rätt
till jagt
m. m.
(Forts)

nödvändigt. Och rättighet att taga bössa, jagtredskap och hundar bör ur bevisningens synpunkt kunna vara fullt tillräckligt.

Jag skall dessutom bedja att få fästa uppmärksamheten på, att dessa saker, bössa, jagtredskap och hundar, äro utaf helt annat slag än det skjutna villebrådet. Det skjutna villebrådet kan jag på sin högsta höjd bevara några dagar. Men bössa, jagtredskap o. s. v. kan jag förvara en ganska lång tid. Mig synes det nu, som om, vare sig man antog det af utskottet framställda förslaget eller grefve Hamiltons förslag, man komme att råka ut för samma olägenheter. Ty om jag affattar paragrafen så, att deraf följer, att det förverkade villebrådet skall förvaras, vare sig »till dess domstolen i målet sig utlåtitt» eller »till dess han (tjufskytten) rätt för sig bjuder», så kunde det blifva nödvändigt, att det finge förvaras ganska länge i hvilketdera fallet som helst. Det är icke alls sagdt, att tjufskytten bjuder rätt för sig inom så kort tid, att villebrådet kan förvaras till dess.

På grund af hvad jag finner meningen vara med paragrafen och på grund af de praktiska olägenheter, som kunde härflyta af den utaf utskottet föreslagna ändringen i Kongl. Maj:ts förslag, ber jag för min del att få yrka bifall till Kongl. Maj:ts förslag oförändradt.

Häruti instämde herr *Lindhagen*.

Herr Nilsson i Skärhus: Herr talman! Inom utskottet var jag af den mening, att Kongl. Maj:ts förslag hade företräde framför det af utskottet antagna; och om jag varit närvarande vid den slutliga justeringen af utskottets betänkande, skulle jag äfven hafva afgifvit min reservation.

Jag skall därför anhålla, att i utskottets förslag måtte vidtagas den ändring, som af grefve Hamilton föreslagits, nemligen att i stället för orden: »till dess domstolen i målet sig utlåtitt» införas orden: »till dess han rätt för sig bjuder».

Med denna förändring skall jag, herr talman, be att få yrka bifall till utskottets förslag. Detta kommer i så fall att öfverensstämma med Kongl. Maj:ts förslag, med undantag deraf, att orden »utom det förverkade villebrådet» äro i utskottets förslag tillagda.

Grefve Hamilton: Med anledning af hvad den ärade representanten från Nyköping yttrade, ber jag att få fästa uppmärksamheten på, att här icke är fråga om att införa någon ny bestämmelse, utan att samma bestämmelse finnes i nu gällande jagtstadga. Det heter i dess 23 §: »Anträffar någon å bar gerning den, som idkar öföflig jagt, hafve rätt att från honom taga, utom det förverkade vildbrådet, bössa, jagttyg och hundar samt sådant behålla, till dess domstolen sig utlåtitt».

Således, i fråga om de svårigheter, som man här är så rädd för, hafva vi redan af erfarenhet kommit under fund med, att de icke äro så farliga.

Men för att icke onödigt splittra meningarna, skall jag be att få

återtaga mitt förslag och instämma med herr Widén i hans yrkande om bifall till Kongl. Maj:ts förslag oförändradt.

*Angående
förslag till
lag om rätt
till jagt
m. m.
(Forts.)*

Herr Segerdahl: Herr talman! Jag ber att få framställa en anmärkning mot den af lagutskottet föreslagna lydelsen af paragrafen, som icke, så vidt jag hört, förut blifvit uttalad.

Lagutskottet har utgått derifrån, att alla fall af oloflig jagt på annans jagtområde skola dragas under domstol. Men så är icke alltid förhållandet. Oloflig jagt hör till det slag af brott, som målsegaren ensam har rätt att åtala. Han kan låta bli att anställa åtal vid domstol. Han kan i stället taga en skadeersättning af den, som förbrutit sig. Det är således icke alls fallet, att jagt å annans område alltid kommer under domstols behandling.

Af detta skäl är den af lagutskottet föreslagna lydelsen olämplig. Kongl. Maj:ts förslag är bättre. Enligt detta skulle den här egentligen omvristade punkten lyda: »till dess han rätt för sig bjuder». Men detta uttryck är i sig sjelft ganska svårförståeligt och dunkelt.

Den komité, som utarbetat det förslag, som utgör grunden för den kongliga propositionen, hade föreslagit en annan lydelse, den nemligen: »till dess säkerhet blifvit stäld för böter, skadestånd eller annan ersättning, hvortill han kan kännas skyldig». Den lydelsen skulle jag för min del föredraga. Jag tror nog, att man kan säga, att den af Kongl. Maj:t föreslagna lydelsen innehåller detsamma. Men komiténs förslag var dock tydligare och ur den synpunkten att föredraga.

Jag skulle nog kunna ha skäl kanske att yrka på en sådan ändring i paragrafens lydelse, som stode i öfverensstämmelse med komiténs förslag, men då jag funnit mig tilltalad af herr Widéns förslag, skall jag förena mig med honom i hans yrkande.

Öfverläggningen var härmed afslutad. Herr talmannen framställde proposition på de derunder gjorda yrkandena, och godkände kammaren dervid den af Kongl. Maj:t föreslagna lydelsen af denna paragraf.

§§ 20 och 21.

Godkändes.

Enligt Kongl. Maj:ts af utskottet förordade förslag skulle § 22 erhålla följande lydelse:

Böter, som enligt denna lag ådömas, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

Sedan herr talmannen låtit uppläsa paragrafen, yttrade:

Grefve Hamilton: Herr talman! De anmärkningar, som hittills framställts mot utskottets förslag, synas icke hafva varit af synnerligen stor vikt. Och att de, som framburit dem, icke betraktat dem

Angående
förslag till
lag om rätt
till jagt
m. m.
(Forts.)

så, framgår tydligt deraf, att någon votering ännu icke förekommit under den diskussion, som föregått.

Här, i 22 §, har jag eu från Kongl. Maj:t och utskottet skiljaktigt uppfattning, hvilken jag anser vara af den vikt, att jag måste se mig nödsakad besvåra kammaren med en votering.

Enligt mitt förmenande är det första villkoret för att verkligen få till stånd någon jagtvård här i landet, att man får någon, som är verkligt intresserad af, att förbrytelser mot jagtstadgan beifras. Och denne intresserade bör enligt min tanke här vara icke blott allmänna åklagaren, utan äfven kommunen, den kommun, inom hvilken förbrytelsen begås. Ty det är ju alldeles gifvet, att är det så, att allmänna åklagaren icke har något ekonomiskt intresse af att anställa åtal, blir det icke heller några åtal af; och att kommunerna i detta fall böra framskjutas i främsta rummet, förefaller mig också alldeles gifvet just därför, att det är *de*, som hafva största intresset af att jagtvården blir skött. Äfven om de ifrågavarande böterna icke på grund af den förevarande lagens likhet med t. ex. förordning angående hundskatt anses böra gå till kommunerna, synes det mig alltså gifvet, att de ändock böra så göra. Det finnes för öfrigt verkligen så många fall, der kommunernas finanser, i synnerhet på landsbygden, äro så svåra, att det icke skadar att plocka åt dem hvad de kunna få.

Nu vet jag mycket väl, att man säger här, att i de lagar, som antagits under de senare åren, har det strängt hållits på — och icke minst från Riksdagens sida — att icke åklagaren bör tillerkännas andel i böterna. Ja, det är sant, men denna regel bör dock icke anses såsom alldeles undantagslös. Ty det finnes dock vissa lagbestämmelser, inom t. ex. bränvinslagstiftningen jemte andra, der man af angelägenheten om brottens beifrande bibehållit åklagareandelen i böterna.

Jag tillåter mig därför, herr talman, föreslå, att kammaren, med afslag å Kongl. Maj:ts och utskottets förslag, måtte besluta, att 22 § måtte erhålla följande förändrade lydelse: Af böter, som enligt denna lag ädömas, tillfalle två tredjedelar åklagaren eller målsegaren och en tredjedel den kommun, der åtalade förbrytelsen är begången. Finnes särskild angifvare, tage han hälften af åklagarens andel. Saknas etc. lika med utskottets förslag.

Chefen för justitiedepartementet herr statsrådet Annerstedt: Herr greve och talman! Mina herrar! Jag vill fästa kammarens uppmärksamhet derpå, att de egentliga böterna, som ädömas för jagtförseelser, förekomma uti nästföljande lagförslag eller om ändrad lydelse af 24 kap. 13 § strafflagen. Der finnes nemligen straffet för de väsentligaste förbrytelserna mot lagen i fråga. Att dessa slag af böter böra — måste, torde man väl kunna säga, såvidt system i strafflagen skall finnas — delas på samma sätt som böter i allmänhet, ädömda enligt strafflagen, torde ligga i öppen dag och kan väl icke bestridas af någon.

Om nu förhållandet är sådant, hemställer jag, om de böter, som stadgas för de små förseelser, om hvilka talas uti 9 § 1 mom. om ringande af björn, i 14 § om skrämmande eller drifvande till sig af

villebråd från annans område, i 15 § om gående med skjutgevär öfver jagtområde, eller i 16 § om lössläppande af okopplad hund, om sådana böter böra fördelas på annat sätt än böterna för de väsentliga, större förseelserna. Mig förefaller det, att systemet i lagstiftningen ovilkorligen fordrar, att om böterna för de större förseelserna delas på ett visst sätt, böra äfven böterna för dessa mindre förseelser delas på samma sätt.

Under sådana förhållanden synes det mig, som om de vanliga grundsatzerna vid lagstiftningen fordrade, att kammaren nu ville godkänna den förevarande 22 §, sådan den blifvit i Kongl. Maj:ts förslag affattad och sedermera af lagutskottet tillstyrkt.

Herr Lindhagen: Jag tror, att grefve Hamilton alldeles missuppfattat denna frågas innebörd. Det nu föreliggande lagförslaget innehåller bestämmelser om hvilka personer, som få jaga på viss mark, och det stadgar tillika, att öfverträdelse af bestämmelserna härom skola straffas enligt allmän strafflag. Alla böter, som ådömas enligt den allmänna strafflagen, gå emellertid till kronan, och i detta förhållande är det ju icke meningen att nu göra någon ändring. Dessutom innehåller nu emellertid denna lag böter för öfverträdelse af några mindre viktiga specialbestämmelser i densamma — några struntförseelser, om det må tillåtas mig att använda detta uttryck, hvilka sällan komma att begås och hvilka i alla händelser i de flesta fall skola beifras af enskild målsegare, utan att det kommer i fråga, att allmän åklagare kan uppträda. De straffbestämmelser, som äro gifna för dessa förseelser, äro att betrakta endast såsom komplement till den allmänna strafflagens bestämmelser, hvartill denna lag i öfrigt hänvisar. Det synes mig därför klart, att föreskrifterna om hvem böterna skola tillkomma i alla dessa fall böra vara lika. Konsekvensen af grefve Hamiltons förslag vore äfven att i dessa fall, der det närmast är fråga om privaträtten, målseganden skulle tilläggas bötesandel, hvilket är en för vår nuvarande lagstiftning alldeles främmande princip.

Förmodligen har det föresväfvat grefve Hamilton att i den gamla jagtstadgan finnas straffbestämmelser jemväl för jagt på olaga tid, men jag ber att få erinra derom, att denna del af författningen ej ingår i föreliggande lagförslag, utan skola utkomma i en på administrativ väg utfärdad författning. Jag hoppas också och är öfvertygad, att Kongl. Maj:t i denna författning kommer att, på sätt i nuvarande jagtstadga föreskrifves, meddela den bestämmelsen, att $\frac{2}{3}$ af de böter, som ådömas enligt författningen, komma att tillfalla åklagaren, och jag tror också, att det är lämpligt och angeläget att, i öfverensstämmelse med komiténs förslag, stadga, att, der särskild angifvare finnes, denna skall taga hälften af åklagarens bötesandel.

Ansvar för jagt å olaga tid, hvarför böterna uppgå till högre belopp, skola sålunda behandlas i en administrativ författning, och ehuru jag beträffande dessa böter finner den af grefve Hamilton föreslagna fördelningen lämplig för att vinna den kontroll öfver lagens efterlefnad, som är önskelig, finner jag det deremot principiellt origtigt och praktiskt obehöfligt att införa sådana bestämmelser i fråga om

*Angående
förslag till
lag om rätt
till jagt
m. m.
(Forts.)*

Angående
förslag till
lag om rätt
till jagt
m. m.
(Forts.)

de böter, som stadgas särskildt i denna lag. Jag ber således att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Jansson i Krakerud: Herr talman! För min ringa del ber jag att få yrka bifall till 22 §, sådan den blifvit af utskottet föreslagen. Jag tror icke, att det är skäl att i detta fall införa en sådan ändring, att målseganden och åklagaren skulle få $\frac{2}{3}$ af böterna. Följden deraf skulle naturligtvis blifva den, att det väcktes flera åtal, än som verkligen vore af behovet påkallade. För öfrigt väcker man väl icke ett åtal för att förtjena penningar, utan därför att en person begått en verklig förbrytelse.

Nu är det också så, att målsegande debitera rättegångskostnad, och denna bruka de vanligen taga till temligen högt. Jag tror därför, att denna förtjenst kan vara tillräcklig för målsegaren. Då han har rättighet att väcka åtal mot öfverträdelse af lagen, torde man väl i alla fall också få anse, att de hafva skyldighet att anställa åtal, utan att särskild hänsyn behöfver tagas till bötesbeloppens fördelning.

Jag anser på dessa grunder, att utskottets förslag är mycket väl afvägdt, och ber jag alltså att nu få yrka bifall till detsamma.

Grefve Hamilton: Jag får erkänna, att jag icke är tillräckligt mycket jurist för att bedöma, om systemet så att säga blir vackrare, ifall man följer herr Lindhagens råd och låter de regler gälla äfven här, som gälla med afseende å straff uti allmänna strafflagen. Men det förefaller mig alldeles gifvet, att om icke mitt förslag antages, kommer det icke heller många gånger att blifva något åtal af. Det blir icke något intresse vare sig för åklagaren eller kommunerna att beifra dessa förseelser.

Herr Lindhagen yttrade, att här afses mest sådana förseelser, som äro synnerligen obetydliga och så sällan förekommande, att man nästan kunde säga, att de icke begås. Ja, är det så, då får jag säga, att hela lagen är onödigt. För min del anser jag emellertid, både att den behöfves och att öfverträdelse mot densamma böra beifras.

Jag kan för den skull icke, oaktadt jag erkänner, att det kanske ur strängt juridisk synpunkt skulle se finare ut, om man här tillämpade de allmänna reglerna, göra annat än nu be att få vidhålla mitt förut framställda yrkande.

Herr Nilsson i Skärhus: Jag får yrka bifall till utskottets förslag oförändradt, och hoppas, att kammaren icke skall i vidare mån taga något intryck af den förste talarens uppmaning att bifalla hans förslag, därför att en del af de böter, som genom åklagaremagtens ingripande komma att ådömmas, skulle tillfalla kommunernas kassar. Jag anser det vara ett synnerligen farligt sätt att gå till väga att på detta sätt lägga ut ett lockbete för åklagaren att söka i en eller annan form göra sig någon inkomst af de böter, som skulle komma att ådömas enligt denna lag. Här föreslås så pass höga bötesbelopp, att en hvar nog i hvarje fall skall akta sig. Den, som har anledning dertill, kan ju dessutom alltid för åklagaren anmäla, att en öfver-

trädelse blifvit begången, då det är åklagarens skyldighet att ingripa med ett åtal.

Jag ber således, som sagdt, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

*Angående
förslag till
lag om rätt
till jagt
m. m.
(Forts.)*

Herr *Anderson* i Hasselbol instämde häruti.

Vidare till anteckning förekom icke. Herr talmannen gaf enligt de under öfverläggningen framställda yrkanden propositioner dels på godkännande af den utaf utskottet föreslagna lydelse till paragrafen och dels på afslag derå och bifall i stället till det af grefve Hamilton under öfverläggningen framställda förslag; Och fann herr talmannen förstnämnda proposition vara med öfvervägande ja besvarad. Men som votering begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen följande voteringsproposition:

Den, som godkänner den af lagutskottet i dess förevarande utlåtande n:o 40 föreslagna lydelse till § 22 i lag om rätt till jagt, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren med afslag å utskottets nämnda förslag bifallit det af grefve Hamilton under öfverläggningen framställda yrkande.

Voteringen utföll med 133 ja mot 65 nej; och hade kammaren alltså fattat beslut i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

Öfvergångsstadgandet, ingress och rubrik.

Godkändes.

Utskottets hemställan förklarades besvarad genom kammarens här ofvan antecknade beslut.

Andra och tredje punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

§ 6.

Härefter företogs till afgörande lagutskottets utlåtande n:o 41, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående jagtpass. *Angående
förslag till
förordning
om jagtpass.*

Genom proposition, n:o 66, af den 2 mars 1900, hade Kongl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagdt utdrag af statsråds-

Angående förslag till förordning om jagtpass. protokollet öfver finansärenden för nämnda dag, föreslagit Riksdagen att antaga ett vid propositionen fogadt förslag till förordning angående jagtpass.
(Forts.)

Utskottet hemställde emellertid, att Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition icke må af Riksdagen bifallas.

Vid utlåtandet fans fogad reservation af herr *Björlin*, med hvilken herrar *Bremberg* och *Johansson* i Valared instämt, och i hvilken reservation hemstälts,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta utarbета och för Riksdagen framlägga på i reservationen angifna grunder bygdt förslag till förordning angående jagtmärke.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr *Johansson* i Valared: Herr talman! Då jag biträdt den af herr *Björlin* afgifna reservation i denna fråga, ber jag att få yrka bifall till denna. Jag gör detta, därför att jag tror, att endast på det sätt, som i denna reservation föreslås, kan åstadkommas någon kontroll på tjufskyttnarne. Särskildt tror jag, att bestämmelsen att afgifterna för jagtpassen skola tillfalla kommunen, skall göra denna kontroll mera effektiv.

Jag vill därför, som jag nyss nämnde, yrka bifall till reservationen. Visserligen tror jag knappast, att denna för tillfället kommer att gå igenom, men jag anser dock, att det icke skall dröja många år, innan ni skola finna nödigt att antaga något förslag i den vägen.

Häruti instämde herr *Sundblad*.

Herr *Jansson* i Djursåtra: Herr grefve och talman! Mina herrar! För min del ber jag att få yrka bifall till lagutskottets förslag. Då lagen om rätt till jagt först nu blifvit antagen och dess verkningar, hvilka det är att hoppas komma att blifva goda, således ännu icke kunnat visa sig, synes det mig, som om det väl kunde vara skäl uti att dröja någon tid, innan man antager en förordning angående jagtpass.

För öfrigt hemställer jag till kammarens ledamöter, om det kan vara så alldeles lämpligt att uppdraga åt kommunerna att utfärda jagtmärken eller jagtpass, hvilka skola gälla för hela riket. Det synes mig, som om man kunde hysa någon betänklighet mot ett dylikt förslag.

Jag ber emellertid att få yrka bifall till lagutskottets nu förevarande hemställan.

Grefve *Hamilton*: Herr talman! Den föregående talaren yttrade, att, då vi nu antagit lagen om rätt till jagt, det vore skäl att vänta

och afvakta dess verkningar för att se, huruvida vi verkligen behöfva äfven en lag om jagtpass. Med anledning häraf vill jag fästa uppmärksamheten derpå, att lagen rörande rätt till jagt alldeles icke innehåller några stora förbättringar rörande jagtvården, utan endast nya föreskrifter rörande en del småsaker. Icke lära väl dessa föreskrifter åstadkomma någon stor effekt.

För min del tror jag verkligen, att detta är en fråga, som Andra Kammaren borde beakta. Sverige har varit ett villebrådsrikt land, en gång på grund af naturförhållandena och sedermera flera gånger i följd deraf, att de personer, som hafva haft magten, velat och kunnat vårda jagten. Nu deremot har förhållandet tvärtom blifvit det, att vårt land utan tvifvel är ett af de mest villebrådsfattiga land på jorden. Att så icke behöfde vara fallet, det ser man dock på några få orter, der enskilda personer kunnat sköta jagten på sätt sig bort. Och, mina herrar, det är här ingalunda frågan om att ställa så till, att endast rika personer, som äro roade af jagt, skulle få tillfredsställa sin lust härför, utan saken gäller, såsom man ser af erfarenheten från länder, der man skaffat sig en ordnad jagtvård, en icke obetydlig del af nationalförmögenheten, som man icke har rätt att kasta bort, utan hvilken man bör söka att på bästa sätt vårda.

Huru skall man då härvid gå till väga? Man bör anordna så, att icke hvem som helst har rätt att gå omkring med bössan och skjuta hvad han kommer öfver. En dylik anordning är nu för tiden så mycket mera nödvändig, som skjutskickligheten i våra dagar i betydlig mån ökats och kostnaden för anskaffande af en bössa numera är så obetydlig, att nästan hvem som helst kan hafva råd att skaffa sig en dylik. Nu vill man emellertid icke gå in härpå. Det är dock märkvärdigt, hvilken magt fäderneärfda föreställningar kunna hafva på vissa områden. Att jaga anser man vara en så oförytterlig rätt, att man icke ens bör få lägga skatt på densamma.

Må man tänka på en annan modern sport, nemligen velociped-sporten. I fråga derom har man ej hyst någon tvekan att lägga de mest tryckande bestämmelser på vederbörande sportidkande och lemna kommunerna fria händer, så att det nu är bestämdt, att en velocipedåkare ej får resa ut utan att vara nummerad såsom en straff-fånge, på det man skall kunna se hvem det är. Men då det är fråga om bössan, då är man så ömsint. Det förefaller dessutom så mycket mera riktigt att lägga skatt på bössan, som man förut utan tvekan lagt skatt på hundar, ett förhållande som är ganska analogt.

Jag kan ej finna, att utskottet lyckats anföra något som helst skäl för sitt afstyrkande af lagförslaget om jagtpass. Utskottet säger egentligen endast, att man sagt, att om jagtskatt infördes, jagt skulle hufvudsakligen komma att drifvas endast af sådana personer, som hyste intresse för villebrådsstammens bevarande och förökande, men det säger utskottet, att utskottet icke tror. Jag tror motsatsen. Det är det enda jag kan säga om den saken.

Vidare säger utskottet, att jagtskatten ej kan imponera på villebrådstjufvarne, och att den, som jagar olofligt, icke lärer låta bli, därför att han vore skyldig betala skatt. Ja, detta senare är nog mycket sant, men skillnaden är den, om jag får säga till honom: var

*Anqående
förslag till
förordning
om jagtpass.
(Forts.)*

*Angående
förslag till
förordning
om jagtpass.*
(Forts.)

god och visa upp edert jagtpass, eller om jag ej har rätt att rigta en sådan fråga till honom. Deri ligger skillnaden, men det tyckes utskottet hafva förbisett.

Lika med utskottet kan jag emellertid ej tro, att det vore lämpligt att söka genomföra Kongl. Maj:ts förslag. Men deremot tilltalar mig i hög grad herr Björllins reservation, till hvilken den förste talaren ock yrkade bifall. Jag tror, såsom jag yttrade under den föregående diskussionen rörande lagen om rätt till jagt, att om man vill vinna något, man bör söka intressera kommunerna, så att kommunerna anse det vara en deras angelägenhet att se till, att jagten väl vårdas inom deras områden. Jag ber också att få fästa uppmärksamheten på att många af de invändningar, som gjorts mot införandet af jagtpass, borde förfalla, om man lemnade åt kommunerna sjelfva att införa denna institution eller icke, såsom fallet nu är med hundskatten. Och jag ber att få säga, att de kommuner, der man vill vårda jagten, skulle genom jagtpassinstitutionen komma att bereda sig en ganska afsevärd inkomst.

Jag yrkar bifall till herr Björllins reservation.

Med grefve Hamilton förenade sig herrar *Ivar Månsson, Sjö, Petri, Trolle* och *Mallmin*.

Herr Sandquist: Herr talman! Den föregående ärade talaren har med stor säkerhet yttrat sig i det syftet, att om skyldighet att lösa jagtpass skulle stadgas i vår lagstiftning, deraf ingalunda behöfde följa, att jagten skulle öfvergå till ett fåtal. Jag tror deremot, att så skulle kunna blifva händelsen. Ty många af dem, som nu sysselsätta sig med jagt, skulle helt visst af denna något besvärliga apparat känna sig förbindrade från att idka jagt. Jag ber därför att få för min del uttala min tacksamhet till utskottet för det resultat, hvartill det kommit.

Man talar i våra dagar, mina herrar, med beundran om den träffsäkerhet, som de så hårdt ansatta boerna ådagalägga i kriget emot engelsmännen. Då man härför hyser beundran, så tror jag, att man bör i förbindelse med denna beundran ställa den frågan, som här är ganska vigtig: huru hafva dessa boer blifvit så träffsäkra, så kallblodiga, så vana att söka betäckning samt i farans stund i rätta ögonblicket både sigta väl och ge fyr? Icke tror jag, att man på den frågan kan gifva det svaret, att de blifvit det genom sitt krig emot engelsmännen. Jag tror ej heller, att man kan svara, att de genom militäriska öfningar företrädesvis vunnit dessa färdigheter. Utan jag tror att det just är deras frihet att ströfva kring och idka jagt i skog och mark, som icke litet bidragit till att göra boerna till hvad de i ifrågavarande afseende visat sig vara.

Jag tror också, att äfven Sveriges ynglingar och män lätteligen skulle kunna förvärfa skicklighet, att, såsom träffsäkra skyttar i farans stund skydda vårt fosterland. Frågan är då den: huru skola de blifva det? Männe genom att förhindra dem från att i unga år öfva sig i den härvidlag mycket vigtiga jagtsporten (hvilken sport för öfrigt enligt min tanke, bör förnämligast rigtas emot de skadebringande

rofdjuren)? Derigenom skulle man just beröfva dessa ynglingar en vigtig del af den öfning, de böra få i att begagna vapen. Jag är visst ingen vän af att lemna fritt tillfälle åt de unga männen att fara omkring huru som helst. För lagöfverträdelser skola de naturligtvis vara underkastade hvad lagen i ty fall stadgar. Men jag kan för min del dock icke vara med om att förhindra jagtsporten genom att älägga dem, som vilja idka jagt, skyldighet att lösa så kalladt jagtpass.

Dessutom, mina herrar, på tal om de fiender, som vårt matnyttiga villebråd har, så tror jag förvisso, att det tilltagande antalet skadliga rofdjur är vida farligare än de här ifrågakarande obetydliga skyttarne. Räfvar till exempel, likasom andra skadedjur, göra stor skada på det matnyttiga villebrådet. Man bör derfor förenligt mitt förmenande öka skottpengarne för fällande af skadedjur och derigenom sporra ungdomen att hålla efter dem samt således minska fienderna till det matnyttiga villebrådet.

Efter det yttrande grefve Hamilton fälde om, att han ej kunde vara med om Kongl. Maj:ts förslag om jagtpass, så, om jag också ej kan fullt förena mig med honom, är det icke så stor skillnad emellan hans uppfattning och min, ty jag kan möjligen gå med på reservationen, om det skulle blifva votering. Emellertid vill jag i likhet med herr Jansson i Djursåtra för närvarande uttala min anslutning till utskottets hemställan.

Chefen för finansdepartementet herr statsrådet grefve Wachtmeister: Herr talman, mina herrar! Hvad som föranledt regeringen att framlägga detta förslag om jagtpass har varit det af alla sakkunniga, offentliga och enskilda, myndigheter och jagtvårdsföreningar med flera konstaterade förhållandet, att tillgången på nyttigt villebråd inom stora trakter af vårt land, framför allt de delar deraf, och de äro ju de allra flesta, der jorden är mera styckad, på ett högst betänkligt sätt förminskats. Man kan ju, hvad många trakter beträffar, säga, att denna minskning gått så långt, att villebrådstillgången är på god väg att utrotas, der detta ej redan skett. Detta är ett förhållande, som säkerligen många af herrarne kunna bekräfta.

Nu torde det vara en och annan — dit hör ej utskottet, det får jag erkänna, — som kan vara benägen att säga, att detta är eu sak, som ej mycket behöfver bekymra det allmänna. Det gäller ju, tycker kanske en och annan, endast åtskilliga jägares nöje. Ja, så kan man säga och tänka, därför att genom en långvarig missvärd jagten för de flesta smärre jordegare och många större numera blifvit endast ett minne eller en saga. Men vårt land med sina stora utmarker erbjuder de allra bästa betingelser för villebrådets trefnad. Hade man nu åt jagten och dess vårdande egnat samma omsorg som i de flesta andra länder, så skulle helt säkert våra utmarker förete en tillgång på villebråd, hvarom man nu icke kan göra sig någon föreställning. Vore förhållandet sådant, och sådant kan det ännu en gång blifva, så skulle man helt visst finna ett helt annat och större intresse för jagtvården, än man nu kan påräkna.

Man kan, såsom också grefve Hamilton framhöll, fråga sig, om det är en klok hushållning att låta en nationalegendom sådan som jagten utan nytta för någon förfaras. Så handlar icke en en-

*Angående
förslag till
förordning
om jagtpass.
(Forts)*

*Angående
förslag till
förordning
om jagtpass.
(Forts.)*

skild förståndig hushållare med sina tillgångar. De flesta andra länder hafva ej heller så handlat.

Äfven här i Sverige har jagtvården erkänts såsom ett allmänt intresse. Sedan lång tid finnas bestämmelser om fridlysning af vildt under fortplantningstiden. Detta är det första vilkoret för att jagten skall kunna bestå. Utan sådana bestämmelser kunde man ej ens tala om jagt. Men de äro ej tillräckliga. För att jagten skall kunna bestå, fordras också, att den bedrifvas på ett rationellt sätt. Det planlösa och hänsynslösa dödandet af alla djur, som komma inom skotthåll, måste leda till jagtens utöfning. Men om något är karakteristiskt för jagten i vårt land, så är det just det sätt, hvarpå den utöfvas af en wängd skyttar, som icke hafva den ringaste föreställning om huru jagt skall bedrifvas på ett förnuftigt sätt.

Syftemålet med Kongl. Maj:ts framställning har nu varit att söka få någon ordning i dessa oordnade förhållanden. Man har ej väntat sig några underverk af jagtpassinstitutionen, men man har dock ansett den såsom ett steg i den rätta rigtningen, hvilket skulle medföra icke så ringa nytta. Naturligtvis skulle verkan blifva större, om man kunnat föreskrifva skyldighet för alla, jordegare såväl som andra, att vara försedda med jagtpass, då de vilja jaga. Men man får taga förhållandena, sådana de äro. Att åläggja jordegare skyldighet att vara försedda med jagtpass såsom vilkor för rätt att jaga å egna egor, torde alltför mycket strida emot hos oss nedärfda föreställnings-sätt. Men äfven med de af Kongl. Maj:t föreslagna inskränkningar skulle dock jagtpassinstitutionens införande blifva till icke liten nytta.

Det är egentligen två saker, som man velat vinna med jagtpass. Det första är att inskränka antalet af de skyttar, om hvilka jag nyss talat, och hvilka idka jagt utan att hafva någon föreställning om, huru jagt skall utöfvas. Nu har det framhållits, att man icke har någon säkerhet för att just dessa skyttars antal skulle minskas; det kunde likaväl inträffa, att de kompetenta jägarnes antal minskades. Säkert är emellertid, att, äfven om en och annan person, som har förutsättningar för att kunna utöfva jagt på ett förnuftigt sätt, skulle derifrån afskräckas, hvilket ju kunde vara led-samt, antalet af olämpliga jägare dock faktiskt skulle minskas. Vidare har man tänkt sig, att jagtpassinstitutionen skulle vara ett stöd för den enskilde jordegaren vid tredandet af jagten. Nu tror jag väl icke, att verkliga tjufskyttar eller personer, som ämna idka olöflig jagt med vetskap om att jagten är förbjuden på det område, der de tänkte idka den, skulle derifrån låta afskräcka sig genom bestämmelser om jagtpass och ansvar för underlåtenhet att förse sig dermed. Men man har ju, såsom nyss nämndes, all anledning antaga, att antalet af dessa af jagtkomitén så kallade maroderande jägare — d. v. s. sådana som icke hafva så brottliga uppsåt, men ströfva omkring med bössan på områden, der de af erfarenhet veta, att egarne just icke mycket bry sig om jagten — skall komma att minskas genom jagtpassinstitutionen. Dertill kommer en annan omständighet, som bör tagas i betraktande. Såsom bekant är det för närvarande mycket svårt för jordegaren att ävägbringa bevisning mot olöfligt skytte på hans egor, så svårt, att med den ringa betydelse, jagten

har för honom, han ofta icke bryr sig om att utsätta sig för de kostnader, som äro förenade med oafhångiggörande af talan i anledning af dylik oloflig jagt. Då denna svårighet är så stor, har man trott, att jordegaren skulle erhålla ett godt bistånd, om offentlig åklagare och för öfrigt hvem som helst berättigades att åtala förseelse mot föreskrifterna om jagtpass. I de flesta landsorter finnas intresserade jägare, som hålla reda på, om personer ströfva omkring med bössa på andras egor utan lof, äfven om det icke är deras egna marker. De komme säkert att vara intresserade för att sådana personer blifve fälda till ansvar och skulle i allmänhet hålla ögonen på dem.

Utskottet har erkänt, att syftemålet med den kongl. propositionen är behjertansvärdt, men utskottet har ansett, att man derigenom skulle för mycket komma i strid med gammal sed i vårt land, enligt hvilken lagstiftningen endast helt sparsamt ingripit uti individernas sjelfbestämmningsrätt på ifrågavarande område. Ja, det är just derigenom att detta område lemnats af lagstiftningen oberördt, som jagten kommit i det beklagliga skick, hvori den för närvarande befinner sig i Sverige.

Herr Sandquist framhöll nyss såsom en menlig verkan af jagtpassinstitutionen, att man skulle minska skjutskickligheten i vårt land genom att minska tillfället för unge män att ströfva omkring med bössa i jaktmarkerna. Jag tror verkligen icke, att effekten skulle blifva sådan. Finge man någon tid egna verklig vård åt jagten, skulle det åter komma att finnas villebråd i våra utmarker, och då blifve det helt säkert mycket större tillfälle att förvärfva skjutskicklighet än nu, då tillfället dertill är ytterst ringa på grund af den sparsamma tillgången på villebråd.

I den utskottets betänkande vidfogade reservationen har nu framhållits en annan utväg i samma syfte som den kongl. propositionen om jagtpass. Fördelen med det förslaget skulle vara, att man skulle mera intressera kommunerna för saken. Detta förslag har visserligen ännu icke varit föremål för närmare utredning, men det kan ju hända, att man äfven på den vägen skulle kunna, genom det ökade intresset hos kommunerna för saken, på ett tillfredsställande sätt uppnå det åsyftade målet. Detta vill jag icke bestrida.

Herr Öberg: Herr talman, mina herrar! Jag har icke begärt ordet för att uttala en annan mening än lagutskottet rörande nu ifrågavarande ärende, utan blott för att lägga några skäl till dem, utskottet använt för sin hemställan om afslag å den kongl. propositionen angående införande af jagtpassinstitutionen. Jag kan icke anse, att det vore lämpligt och klokt att införa jagtpassinstitutionen, som skulle otvifvelaktigt hafva till följd för den fattiga norrländska befolkningen ett ganska stort men vid utföandet af sitt näringsfång der uppe i obygderna, då de i brist på annat äro hänvisade att med skjutvapen söka skaffa något bidrag till sin utkomst. Det skulle efter min uppfattning vara en ganska svår misräkning för dem deruppe i nordanbygd, om de nu skulle nödgas medelst jagtpass förskaffa sig rätt att öfva jagt, då rätten att taga villebråd ur skog deruppe redan är ganska kringskuren. Ty vi erinra oss, att 1895 års beslut bestämmer

*Angående
förslag till
förordning
om jagtpass
(Forts.)*

Angående
förslag till
förordning
om jagtpass.
(Forts.)

bland annat, att man i Vesternorrlands län, liksom i flertalet öfriga län, icke eger rätt att med finare giller och snaror fånga villebråd. Vid behandlingen af denna fråga motsatte jag mig detta beslut förnämligast på den grund, att jag förutsåg mycket väl, att detta var ett medel att så att säga rycka brödet ur munnen på en hel del af den fattiga befolkningen och gynna söndagsjägare. Jag motsätter mig det föreliggande förslaget äfven på samma skäl. Ty blir jagtpassinstitutionen införd och man nödgas så att säga köpa sig rätt till att jaga, då blir följden enligt min uppfattning, att de fattige och de små, som icke hafva råd att vecka för vecka medelst 3 kronors afgift köpa sig denna rätt, uteslutas från möjligheten att jaga och att medelst jagt bidraga till sitt uppehälle, under det å andra sidan inträffar, att för söndagsjägare och dem, som hafva större råd, monopoliseras nöjet att jaga. Jag kan med blicken på detta för ingen del vara med om ett sådant beslut, ty det skulle efter min uppfattning mottagas med mycket stor ovilja deruppe, helst som jagten efter villebråd i de nordliga fjellbygderna icke har så liten betydelse för den orkeslöse och den på ett eller annat sätt till annat förvärfv oförmögne mannen, hvilken genom att få jaga kan, om han skaffar sig jordegarens rätt till jagt, ganska väsentligt bidraga till sin utkomst. Vi veta ju litet hvar, som känna till de norrländska förhållandena, att det är ofantligt mycket vildt som under vintern forslas norrifrån hit ned åt sydligare trakter; och skulle vi nu genom bestämmelser om jagtpass försvåra jagandet af detta villebråd, skulle vi derigenom otvivelaktigt bereda den fattiga norrländska befolkningen stor skada.

För öfrigt anser jag, att man medelst införande af jagtpassinstitutionen skulle ganska mycket motverka den idé, som på senare tider tagit rätt stor fart, nemligen idén om att öfva upp skjutskickligheten så mycket som möjligt genom den så kallade iriskyttörörelsen. Riksdagen har, som bekant, under föregående vecka anslagit icke mindre än 320,000 kronor i och för befrämjande af skjutskickligheten i vårt land. Kan man nu tro, att man befordrar denna skjutskicklighet, för hvilken man så ifrigt vill arbeta på det ena och andra sättet, genom att lägga en ganska dryg skatt på bruket af gevär? Nej, visserligen icke. Jag tror tvärtom, att något sådant komme att ganska betydligt motverka nämnda rörelse. Ty den fattiga befolkningen köper sig icke gevär allenast för att förvärfva sig skjutskicklighet, utan förnämligast för att genom geväret skaffa sig bidrag till sin utkomst. Men omöjliggöres detta genom påläggandet af en ganska stor skatt på gevären, då tror jag ock, att man riskerar på samma gång, att en stor del af befolkningen helt och hållet afstår från att förvärfva sig nämnda skjutskicklighet. Såsom jag ser saken, kan jag icke finna, att detta står i något klokt sammanhang med hvartannat: att å ena sidan anslå hundra tusentals kronor till uppöfvande af vår ungdoms skjutskicklighet och å andra sidan lägga en ganska dryg skatt på rätten att använda gevär i jagtsyfte.

Då jag har en sådan uppfattning, tillåter jag mig, herr talman,

med åberopande af hvad jag anført, yrka bifall till utskottets hemställan.

*Angående
förslag till
förordning
om jagtpass.
(Forts.)*

Grefve Hamilton: Den siste ärade talaren protesterade i den norrländska befolkningens namn mot skattläggandet af rätten till jagt. Det förefaller mig, som om han dervid förbisett två omständigheter. Den ena är den, att nu blott är fråga om reservationen. Enligt denna skulle man öfverlemna åt kommunerna att afgöra, om de ville pålägga denna skatt. Man kan väl då ej antaga, att de norrländska kommunerna skulle pålägga den, om de skulle derigenom, såsom han sade, »ryeka brödet ur munnen på de fattige». Jag tror så mycket mindre, att det uttrycket är riktigt, som förhållandet verkligen är det — och det är den andra omständighet, herr Öberg förbisett — att denna skatt för dem, som idka jagt, ej är synnerligen betungande. Jag är nemligen viss, att på landsbygden det, likasom i ifråga om hundskatten, endast kan bli fråga om minimum eller 5 kronor. Och äfven om afgiften blefve den dubbla, vore det för den, som idkar jagt för förtjensts skull, verkligen ej någon stor pålaga. Den skulle ej för honom spela större roll, än om krut eller patroner eller jagtdon för öfrigt blefve en smula dyrare; det vore för honom mycket lätt att förtjena in den utgiften. Här åsyftas ju personer, som, samtidigt med det de roa sig, för hvarje skott de skjuta af få tillfälle att skaffa sig medel att ersätta den kostnad de ådraga sig.

Jag vet icke, hvar jag egentligen har den ärade representanten för Norra Roslags domsaga. Han förklarade, att han kunde i det närmaste instämma med mig och reservanterna, ja, han gick så långt, att han sade sig vara villig att vid voteringen rösta därför — och likväl yrkade han bifall till något, som innebär den rena motsatsen dertill. Han torde allt bli bra villrådig vid den votering jag kommer att begära. Emellertid, då han yttrade sig till förmån för utskottets hemställan, måste jag tro, att han åtminstone tills vidare ämnar stå på den ståndpunkten. Jag vill då säga, att jag tror han verkligen målade alldeles för mycket i rosenröd. Han menade, att man skulle öka skjutskickligheten genom att låta jagten bedrivas som hittills. Ja, vore det så, då borde vi ju uppmuntra den, då borde vi lemna våra småfåglar och sångfåglar till spillo åt den uppväxande ungdomen. Men gjorde vi det, skulle nog i sjelfva verket det snart taga slut med skjutöfningen. För öfrigt, hvad skjuta dessa kringströfvande ynglingar? Är det villebråd, är det skadedjur? Nej, det är småfåglar. Gå ned till Munkbron eller till andra saluställen och se till, hvad slags villebråd der finnes till salu på våren. Det är våra bästa sångfåglar, det är starar och lärkor och trastar. De, som utbjuda dem, äro kantänka sådana, som lära sig liksom boerna att träffa fienden i bakhåll. Det är just sådana, som komma dit, och det just därför att vi icke hafva något jagtpasssvång.

Nu framhåller herr Sandquist, att på grund af jagtskatten antalet af dem, som egna sig åt jagt, skulle minskas. Ja, i viss mån är detta påstående riktigt, ty derigenom kommer karakteren af landets jägarestock att förändras; men man skall icke tro, att det i öfrigt

*Angående
förslag till
förordning
om jagtpass.
(Forts.)*

inverkar så synnerligen mycket, något, hvarom ock erfarenheten vittnar. Och dessutom — såsom också här blifvit af mig mot herr Öberg framhållet — är förhållandet nog det, att hvar och en, som skjuter ett djur, derigenom också har förskaffat sig medel att betala jagtskatten eller åtminstone en del deraf.

Vi hafva för öfrigt erfarenhet härom från andra håll. Hur förhåller det sig t. ex. med hundarna efter hundskattens införande? Har denna skatt minskat hundarnas antal? Nej, ingalunda, det fins ju hundar i hvarje koja till och med. Här i Stockholm har man ju drifvit upp hundskatten till dess maximum af 15 kronor, och antalet hundskattur har ändock förökats. Och på samma sätt är det med velocipederna. Man har sagt, att velocipedåkning vore en så helse-sam sport, att man för densammas utöfvande icke borde lägga några hinder i vägen i form af velocipeds-katt. Det skulle vara obilligt att pålägga en sådan skatt, till belopp af t. ex. fem kronor, ty då skulle den fattige icke hafva råd att skaffa sig en velociped. Jag vill då för herrarna berätta, hvad som för några år sedan hände mig på en egendom, i hvilken jag är delegare. Jag företog mig att anställa en generalmönstring för att utröna, hvilka å densamma bosatta personer som hade egen velociped, och jag kom dervid till det resultat, att det på hela denna egendom icke fans en enda ogift man, som icke förskaffat sig en velociped. Och när det kan i detta afseende förhålla sig så, som jag nu berättat, så ber jag herrarna också vara öfvertygade om, att de personer, som tycka om att gå ut och skjuta, icke låta sig bekomma något af de kostnader, som skulle uppstå genom införandet af jagtskatt. Vilja de jaga, så skaffa de sig nog medel till ett jagtpass. Och icke heller skola vi inbilla oss, att vi genom att uppmuntra detta plottrande och skjutande på småfåglar och dylikt kunna uppfostra dugliga och träffsäkra fosterlandsförsvare; härför kräves det helt andra anordningar och helt andra reglementen. Jag skall be att få vidhålla mitt förslag.

Herr Jansson i Krakerud: Herr grefve och talman! Här i Riksdagen framkomma så många lagförslag, att man icke hinner fullständigt sätta sig in uti dem allesammans, och är det ett alldeles nytt förslag, som framlägges, så är det väl icke underligt, att man är något tveksam. För min del är jag tveksam, huruvida man redan nu bör införa jagtpass-skatt.

Den siste ärade talaren yttrade något om hundar och sade, att det både på landsbygden och i Stockholm icke inverkade någonting, att man finge betala hundskatt, i ty att hundarnas antal vore fullt ut lika stort som förut, om icke större. Jag vill nu icke yttra mig om, huru det härmed förhåller sig i Stockholm — ty det har jag ingen kännedom om — men i landsortens förhållanden är jag mera hemma och känner till, att hundarnas antal har högst betydligt minskats der, efter det hundskatten infördes; så jag tror icke, att talarens påstående är fullt riktigt, utan beror nog, delvis åtminstone, på ett misstag.

Jag har begärt ordet egentligen för att få ett par upplysningar. Då jag genomläste det här förslaget, så tänkte jag på, huru det enligt detta förslag skulle gestalta sig t. ex., om ett rofdjur uppen-

barade sig bland boskapen på landsbygden, såsom ju allt emellanåt händer. Om då hjordens egare icke är jägare, så nödgas han uppå båda byamännen för att eftersätta, anfalla och döda detta rofdjur. Skola då dessa allihop — hvilka väl ej förskaffat sig något jagtpass — få plikta därför att de anfallit och sökt skjuta ett sådant rofdjur? Är förhållandet verkligen sådant enligt denna lag — hvilket jag nu tror att det är — så tycker jag för min del, att jag icke vill vara med om det. Ty hittilldags hafva vi ju haft rättighet att, om t. ex. ett lo anfaller en boskapshjord, utan vidare söka döda detta lo för att freda boskapen, och detta har ju ansetts vara alldeles i sin ordning.

Nu har den sista ärade talaren också ordat om den afgifna reservationen. Ja, det kan då, synes det mig, vara alldeles likgiltigt, om vi taga denna reservation eller Kongl. Maj:ts förslag. Ty det är ju gifvet, att det är ifrån dem, hvilka på grund af ett bifall till denna reservation skulle blifva jagtberättigade, som det föreliggande förslaget om jagtpass' införande har kommit. Såsom vi veta, finnes det många kommuner, der en enda person är dominerande och innehar all magt. En sådan person kommer naturligtvis att förskaffa sig jagtpass — och det har han ju mer än väl råd till — under det att den öfriga delen af kommunen kanske icke anser sig hafva råd att lösa några jagtpass. Följden häraf skulle naturligtvis blifva den, att denna person och hans bokhållare — eller hvad de nu må heta — skulle blifva de, som ensamma sysselsatte sig med jagt. De skulle nog, såsom här blifvit sagdt, sköta jagtvården på ett mycket förståndigt sätt, det tviflar jag icke alls på, men de skulle väl i alla fall endast egna sig åt jagt på matnyttiga djur. Häraf blefve åter den följd, att rofdjurens antal komme att tillväxa, räivarne skulle komma fram till våra gårdar och plocka bort höusen. Om jag nu icke själf är jägare, så kan icke heller min granne hjälpa mig och skjuta rofdjuren, ty han har kanske icke något jagtpass.

Det är angående dessa förhållanden, som jag skulle vilja hafva några upplysningar, innan jag kan gifva min röst åt det föreliggande förslaget. Jag får därför, herr talman, tills vidare be att få yrka bifall till utskottets förslag samt afslag på reservanternas och Kongl. Maj:ts förslag.

Herr Jansson i Djursåtra: Då grefve Hamilton för en kort stund sedan hade ordet, talade han något om perscner, som, utan att vara egentliga jägare, skaffade sig gevär och derefter gingo ut för att skjuta och ödelägga vårt villebråd, och för den skull ansåg han det vara alldeles nödvändigt, att vi införde jagtpass eller jagtmärken. Jag vill då icke förneka, att hvar och en, som skaffat sig gevär, kan gå ut och skjuta dermed och ställa till mycket ofog; men jag är också viss derom, att grefve Hamilton mycket väl vet, att den, som går ut och idkar oloflig jagt, gör sig saker till de böter, som i strafflagen äro bestämda, och dessa böter kunna ju, såsom vi veta, uppgå ända till 200 kronor samt dessutom ytterligare 20 kronor, derest han fält villebråd. Enligt de nuvarande bestämmelserna är det således icke väl bestämdt blott dermed, att en person, som vill

Angående
förslag till
förordning
om jagtpass.
(Forts.)

jaga, skaffar sig bössa, utan han måste också hafva förvärfvat sig jagträtt. Öfverträder han någons jagträtt, så är han ju, som sagts, underkastad ganska stränga böter. Det är med hänsyn härtill, eller att vår strafflag stadgar ganska stränga straff för öfverträdelse och missbruk af jagträtt, och för öfrigt i betraktande af att hvar och en jordegare har rättighet att på sin egen mark jaga icke blott sjelf, utan äfven med sitt husfolk, som det förefaller underligt, att man nu vill införa jagtpassvtvång.

För att nu taga ett exempel: om en mindre jordegare, hvilken har sin mark fördelad på två särskilda ställen, emellan hvilka blott en liten, annan person tillhörig jordegare ligger, vill för jagtens skull arrendera af sin granne den sålunda mellanliggande marken, så skulle han enligt den föreslagna lagen om jagtpass vara nödsakad lösa ett sådant pass, och detta skulle han enligt samma lag få lof att betala med icke mindre än tio kronor, under det att t. ex. en grefve eller godsegare, som kanske eger eller eljest förfogar öfver ända till 20,000 tunnland jord, skulle för ett dylikt pass också få betala blott tio kronor. Det förefaller mig därför, som om kostnaderna för utöfvandet af jagtsporten borde något annorlunda bestämmas.

För öfrigt har under denna diskussion från visst håll, om ock ej direkt, framgått, att det för rättigheten att jaga borde gälla icke blott att vara försedd med jagtpass eller jagtmärken, utan äfven att hafva undergått någon examen eller jagtöfning. Jag tror dock, att detta tenderar väl långt i riktning att snart sagdt beröfva den enskilde jordegaren hans gamla, af ålder innehafda jagträttighet, hvilket jag dock hoppas, att denna kammare nu skall söka hindra. Och då vi nu få en ny lag i ämnet, så torde det vara skäl uti, att densamma åtminstone under några år får vara i fred, så att vi få se, huru den kommer att verka. Med de straffbestämmelser i öfrigt, som vi nu ha, finnes det säkerligen råd och hjälp mot tjufskytta. Jag ber därför att få yrka bifall till utskottets hemställan oförändrad.

Häruti instämde herrar *Olsson* i Sörnäs, *Söderberg*, *Emthén* och *Bergström* i Skidsta.

Herr *Pehrson* i Törneryd: Då jag är fullt öfvertygad om att den föreliggande frågan, som kanske för många af kammarens ledamöter kan synas vara ganska liten, tvärtom eger en mycket stor betydelse, så är det af denna anledning och såsom vän till skyddande af det ädlare vildtet i vårt land, som jag nu vill yttra några ord. Jag hyser nemligen den åsigten, att en lagstiftning i det syfte, som det af Kongl. Maj:t nu framlagda förslaget går ut på, är utaf behofvet påkallad, men på samma gång vill jag också skynda mig att säga, att jag tror, det den form, som Kongl. Maj:t i denna lagstiftning valt, icke är den bästa möjliga. I stället ansluter jag mig i detta afseende, af skäl som förut uttalats af grefve *Hamilton*, till det förslag, som med anledning af Kongl. Maj:ts hemställan blifvit framställt af reservanten i lagutskottet, herr *Björclin*, hvilket förslag är vida att föredraga. Jag tror, att man med tillämpning af en

lagstiftning, byggd på de grunder, han uttalat i motiveringen till sitt skrivelseförslag, skulle vara fullt tillfreds, och att man dermed skulle i afseende på jagtvården kunna vinna, hvad man velat vinna med Kongl. Maj:ts förslag, hvilket sistnämnda euligt mitt förmenande lider af vissa olägenheter, som det skulle bli för vidlyftigt att här ingå på, men hvilka icke förefinnas i reservantens förslag.

Angående
förslag till
förordning
om jagtpass.
(Forts.)

En talare från Norrland har nyss framhållit såsom sin mening obilligheten af att förmena den fattige att jaga och att hemta sitt uppehälle genom den inkomst, han kunde få af jagten. Ja, jag förstår honom godt och vill alls icke missförstå honom. Jag tror mig förstå honom rättast, om jag säger, att förhållandena här vid lag äro så väsentligt olika för olika delar af vårt land, att en lagstiftning, lika för hela landet, icke är lika tillfredsställande för norra delen af Sverige som för mellersta och södra delen deraf. Men alldeles säkert är, att om man beträffande Norrland kan säga att, såsom också här framhållits af herr Sandquist, man skulle genom att så mycket som möjligt bereda tillfällen till jagt befrämja den allmänna skjutskickligheten — och hvilket man, derest man bara tager i betraktande jagten i Norrland, kanske kan säga, emedan jag tror mig veta — åtminstone har så blifvit mig sagdt — att norrländingen älskar att skjuta med sitt lod — alldeles säkert är, att så icke är förhållandet beträffande mellersta och södra delen af Sverige, ty der föredrager man i stället hagelbössan, hvilken stundom sprider mycket och gör skadan så mycket större på fogel i flock; och den skjutskicklighet, som i sistnämnda fall åstadkommes, tror jag icke är så mycket prisvärd.

Till sist vill jag säga det, att är man en vän till bevarandet af det ädlare vildtet i vårt land, så tror jag, att tiden är inne — och länge varit inne — för att göra någonting för skyddandet af detta slags vildt. Och då min öfvertygelse är den, att man icke genom den nyss antagna lagen skall kunna så mycket, som man genom det nu föreliggande lilla lagförslaget i alla fall åsyftat, skydda och befrämja det ädlare vildtets förökande i vårt land, så kunna herrarna deraf finna, att jag för min del icke kan annat än tillstyrka bifall till reservantens förslag, hvilket, såsom jag nyss antydte, enligt min mening, innehåller väsentliga fördelar framför Kongl. Maj:ts förslag. Om det skulle finnas någon oegentlighet eller behöfva göras någon rättelse i hvad reservanten framhållit i sin reservation, så lemnas det ju både rådrum och tillfälle att vidtaga erforderliga ändringar, enär hans förslag ju blott resulterar i ett förslag om skrivelse i ämnet till Kongl. Maj:t.

Jag hemställer således, herr talman, om bifall till reservanten herr Björlins förslag.

I detta yrkande instämde herrar *Henricson*, *Pantzarhielm*, friherre *De Geer*, *Jönsson* i Färeköp, *Hansson* i Solberga, *Lundell*, *Lindgren* i Islingby, *Nydal* och *Hedin* i Torp.

Herr Sandquist: Herr talman! Jag ber att få framhålla, att mitt yttrande rörande vinnandet af större skjutskicklighet genom

*Angående
förslag till
förordning
om jagtpass.
(Forts.)*

jagt dock icke anfördes utan skäl, då jag vågade vädja till förhållandena i ett aflägsset land. Jag stöder mig vidare på flere skrivelser, som jag fått från verkliga skyttar inom mellersta Sverige — jag har tyvärr dock icke något sådant bref med. Ifrån statsrådsbänken har emellertid medgifvits, att de skjutandes antal skulle komma att betydligt förminskas genom jagtpasssvånget. Nå väl, deraf bör väl också följa, att skjutskickligheten kommer att förminskas, ty ju mindre antal, som öfvas i skjutning, desto mindre måste naturligtvis också det antal bli, som kan skjuta, det tycker jag faller af sig sjelft.

Grefve Hamilton undrade, huru jag ifrån min ståndpunkt kunde uttala någon böjelse för reservantens förslag, men detta mitt uttalande är dock icke så mycket att undra på, ty detta förslag tilltalar mig mer, än hvad Kongl. Maj:t i sin proposition föreslagit. Jag tillät mig därför yttra mig i det syftet, att jag möjligen skulle kunna finna mig föranlåten att gå med derpå, om jag nödgades välja mellan Kongl. Maj:ts förslag och reservantens, men att jag under nuvarande förhållanden helst yrkade bifall till utskottets hemställan. Att jag så gjorde, bör därför ingalunda kunna betecknas som någon synnerlig sjelfmotsägelse, och jag tror, att herr grefven sjelf många gånger har gjort vida större svängningar i en eller annan fråga. Jag har velat säga detta för att — såsom jag nu tror mig på nöjaktigt sätt hafva gjort — afvända ifrån mig, hvad herr grefven ville lägga mig till last, ty — jag säger det ännu en gång — därför att jag uttalade endels mina sympatier för reservationen, bör väl icke detta utgåra något hinder för mig att, under afvaktan på, huru den i dag — åtminstone i denna kammare — antagna jagtlagen kommer att verka, instämna i lagutskottets utlåtande.

Man har nästan förlöjligat denna jagtpass-skatt, som här är ifrågasatt, förmenande, att den ingenting betyder; så är dock ingalunda förhållandet. Hvad som för herr grefven betyder litet eller intet, det betyder för många fattiga landbrukare ganska mycket, och jag är öfvertygad om, att jag har tillräckligt många ifrån landsbygden, som skola kunna vitsorda, att jag i det fallet uttalar en erkänd sanning.

Jag yrkar, som sagdt, fortfarande bifall till utskottets hemställan.

Herr Nilsson i Skärbus: Herr talman, mina herrar! Inom utskottet var jag af den mening, att Kongl. Maj:ts proposition borde afslås, och det af det enkla skälet, att jag icke på några vilkor ville vara med om att på sådant extra sätt beskatta den svenska allmogen. Det förhåller sig i sjelfva verket så, att det genom de straffbestämmelser, som finnas i den redan antagna lagen, är fastslaget ganska afsevärda bötesbelopp för att förebygga, att en jägare ger sig in på en annans jagtområde, och följaktligen kan ingen utöfva jagt utan att genom arrende eller på annat sätt skaffa sig rätt dertill af sin granne. Men enligt det nu föreliggande förslaget skulle en sådan jägare, för att få fortsätta härmed, nödgas lösa jagtpass. Om han t. ex. bor vid gränsen af två län, så måste han lösa två

sådana, och om han vill idka jagt tillsammans med andra kamrater, så får han icke lof att gå in på andras jagtområde med mindre han löser jagtpass.

Om t. ex. en hemmansegare icke själf är jägare och det på hans område kommer in ett rofdjur, och han ber sin granne hjälpa sig att döda det, så kan denne icke få göra detta, derest han icke har jagtpass. Om en min vän kommer hem till mig och går i mitt sällskap ut på min egen jagtmark för att jaga, så måste han, för att lagligt göra detta, hafva löst ett jagtpass på 10 kronor, och skulle min jagtmark sträcka sig till flera län, så måste jagtpass vara utlöst med 10 kr. för hvarje län. Man kommer således här in på bestämmelser, som jag hvarken anser nyttiga eller förståndiga.

Nu har herr Björnin i sista stund kommit med en reservation, och det har af grefve Hamilton framstälts yrkande om bifall till densamma, och i detta yrkande hafva många af kammarens ledamöter instämt. Denna reservation är emellertid i hufvudsak ingenting annat, än hvad Kongl. Maj:ts proposition innebär — det är endast ett annat namn och någon liten förändring i formuleringen, men själfva beskattningsformen är densamma. Det enda, som skulle kunna användas som lockbete för antagandet, är väl, att dessa afgifter skulle komma kommunerna till godo. Förslaget är emellertid af sådan natur, att Andra Kammaren efter mitt förmenande icke bör ingå på detsamma och antaga lagbestämmelser, som lägga en tvångströja på vår allmoge, samt derigenom hindra hvad som för öfrigt kan vara mycket nyttiga ändamål.

Under sådana förhållanden skall jag, herr talman, be att få yrka bifall till lagutskottets förslag.

Herr Olofsson i Åvik: Herr talman! Som jag anser, att vi lefva i skatteupppfinningarnes tidehvarf, blef jag icke synnerligen öfverraskad genom att se Kongl. Maj:ts proposition om införande af jagtpass, i synnerhet som jag under flere år hört, att önsknigar i den riktningen framstälts från vissa håll.

Man har såsom skäl för införande af en dylik skatt andragit, att vårt matnyttiga villebråd under senare tider mer och mer minskats. Ja, detta är nog möjligt. Jag har själf den erfarenheten, och jag har under många år sysslat litet med jagt. Men jag tror icke, att orsaken är den, som de herrar, hvilka påyrka införande af jagtpass, jagtmärken och dylikt, vilja låta påskina. Jag tror, att den viktigaste orsaken är, att man så grymt afverkar de skogar, i hvilka villebrådet förut har haft skydd. Detta tror jag är den väsentligaste orsaken till att villebrådet minskas.

Dessutom taga nog äfven rofdjuren reda på åtskilligt af det matnyttiga villebrådet. Det är i mina trakter egentligen räfven och höken, som i detta afseende äro de värsta af rofdjuren, och de föderfva ofantligt mycket mer af det matnyttiga villebrådet, än hvad jägarne göra, och genom att stifta sådana lagar som de nu föreslagna om jagtpass och jagtmärken skulle man alldeles säkert åstadkomma, att räfven och höken komme att frodas ännu mera, och göra

*Angående
förslag till
förordning
om jagtpass.
(Forts.)*

*Angående
förslag till
förordning
om jagtpass.
(Forts.)*

de det, så är jag förvissad om, att de komma att taga så mycket matnyttigt villebråd, som finnes i trakten.

I detta afseende kan jag anföra ett exempel. Det finnes i Vettern en stor ö, som heter Stora Röckenön, hvilken tillhör Göta kanalbolag. På denna ö finnes ett ganska stort skogsområde med rätt mycket villebråd. För några år sedan hade en råf på vintern gått öfver dit och stannat kvar, och han jagade så under sommarens, att det icke fans någon enda hare kvar på hösten. Annars var det vanligt, att ett jagtsällskap, som brukade jaga der, sköt ett femtiotal harar och deröfver på ett par dagar. Detta bevisar tydligt och klart, huru förödande dessa rofdjur kunna vara för det matnyttiga villebrådet, och detta gäller icke endast haren, utan äfven skogsfogeln i precis samma proportion.

Det finnes vidare en annan kategori af jägare, som heter kryptskyttnar. Tror man möjligen, att man träffat dem genom detta lagförslag, då har man verkligen enligt mitt förmenande skjutit betydligt snedt om målet, ty jag är öfvertygad om, att de alls icke komma att träffas af denna lag. Ja, jag tror till och med, att de, om lagen blefve antagen, skulle upphäfva ett jubel, ty de skulle då blifva ännu mera fredade i skogarne än förut, emedan så få jägare komme att besöka markerna, och de, som icke ha något behof af jagtpass, då kunna skjuta så mycket tapprare och kanske äfven tillgripa det gamla sättet att snara och gillra för villebrådet, så att i det fallet kan jag icke hoppas något lyckligt resultat alls.

Det har nämnts af grefve Hamilton, att det skulle ligga lugnande garantier i att enligt reservationen kommunerna skulle få bestämma i denna sak. Ja, hvad den garantien beträffar, behöfva vi endast tänka på den kommunala rösträtten, så ha vi den saken klar för oss.

Det skulle kunna vara åtskilligt mer att säga, men jag är säker på, att vi litet hvar varit i tillfälle att sätta oss in i frågan, och jag skall därför, herr talman, inskränka mig till att yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Lindhagen: Då jag har bidragit till det negativa resultat, till hvilket utskottet kommit, så åligger det mig att yttra några ord om min uppfattning i ämnet.

Det har synt mig, liksom utskottets öfriga medlemmar, påtagligt, att en förbättrad jagtvård vore af betydelse, och att man för framtiden borde tänka sig, att man möjligen kunde göra någonting i detta syfte. Utskottet har också i sin motivering uttryckligen uttalat sig därför. Emellertid var utskottet temligen på det klara med, att Kongl. Maj:ts förslag, från flere synpunkter sedt, icke egnade sig att föra frågan framåt i rätt riktning, i det att det vid tillämpningen skulle visa sig leda till många olämpliga resultat.

Hvad åter angår herr Björllins reservation, så innehåller den ett uttalande af en del principer, som jag för min del icke är på det klara med, om just de äro de rätta, och det har ock framhållits många anmärkningar mot äfven dessa principer. Vid sådant förhållande har jag icke vågat vara med om att skriva till Kongl. Maj:t och uttala mig för ett visst anordnande af saken, utan jag tror,

att då utskottet uttalat sympatier för saken, och då derjemte till utskottets betänkande är fogad en reservation, hvori vissa af utskottets medlemmar tilltrött sig att framlägga ett särskildt förslag, så har Kongl. Maj:t i dessa omständigheter tillräcklig anledning att åter upptaga frågan och närmare öfverväga densamma.

Jag yrkar sålunda bifall till utskottets förslag.

Herr Segerdahl: Det är antagligt, att icke alla ledamöter af denna kammare hafva någon närmare kännedom om jagtväsendet och att det därför kan vara svårt för en del att bilda sig ett omdöme i denna fråga. Jag skall af sådan anledning tillåta mig att med några exempel söka visa, huru den föreslagna lagen skulle komma att verka.

En egendomsegare på landet får besök af en yngling från staden, en son till hans gode vän eller kanske till hans egen bror. Ynglingen för med sig ett kammarladdningsgevär för att öfva sig i skjutning. Så får han syn på några kråkor, och lusten att komma åt dessa skadedjur vaknar. Men han kan icke få öfva jagt på dem, därför att han icke har jagtpass. För att få ett sådant, skall han sända bud till närmaste residensstad eller till kronofogden, som kanske bor lika långt bort, eller till länsmannen, som kanske äfven bor på flere mils afstånd; och dertill måste han lösa passet med 10 kronor för att få skjuta på kråkorna. Han borde i mitt tycke hellre få betaldt för att han gjorde det.

Samme egendomsegare har en son, som går i ett elementarläroverk. Det slumpar sig så, att en lofdag infaller efter helgdag och sonen får tillfälle att resa hem och taga med sig en kamrat. Under vistelsen på landet blir det ett det härligaste och mest lockande jagtväder och en större jagt anordnas. Sonen i huset kan gå med på jagten, men hans vän får icke följa med, därför att han icke har jagtpass, och det skulle för honom, om han fått tillfälle att gå med, kanske blifvit ett mycket upplifvande minne, ett minne för hela lifvet.

Ett tredje exempel. Två jordbrukare, grannar till hvarandra, träffas en dag, efter det att ett ymnigt snöfall egt rum under natten, så att det är den utmärktaste spårnö. De få se färska räfspår, och jagtlusten vaknar hos båda, fastän de eljest icke äro några jägare; de komma så öfverens om att gå hem efter sina bössor. De göra det och mötas derefter jagtutrustade, men ingendera är försedd med jagtpass. Den ene, den, på hvars område de för tillfället befinna sig, får idka jagt; han får hafva patroner i sin bössa, men den andre får, emedan han icke har jagtpass, blott gå stråten fram med oladdad bössa. Då de komma till gränsen, blir förhållandet omvändt: då får den andre stoppa patroner i sin bössa och jaga, under det den förste blott får följa med som åskådare.

Många flera exempel skulle kunna anföras för att visa, till hvilka besynnerligheter denna lag skulle kunna leda. Men jag antager, att de anförda exemplen äro tillräckliga för sitt syfte.

Det är ganska egendomligt att här få höra framhållas, att skjutskickligheten i vårt land blifvit så stor och så allmän, att den börjar blifva farlig. Man sträfvar annars efter att höja den så mycket som möjligt, och Riksdagen har ju nyligen beviljat ett stort belopp för

*Angående
förslag till
förordning
om jagtpass.
(Forts.)*

Angående
förslag till
förordning
om jagtpass.
(Forts.)

det ändamålet. För min del hyser jag den åsigten, att en jagtpassinstitution verkligen skulle komma att motverka skjutskicklighetens utbredande. Ty det är dock, mine herrar, något annat att gå på gång skjuta till måls på en taffa än att få tillfälle någon gång att skjuta på levande föremål. Den, som gör det, under det han ströfvar omkring i skog och mark, får ock vänja sig vid terrängen, något, som är mycket lyckligt för blifvande fosterlandsförsvarare.

Hvad vill man nu vinna med den nya föreslagna lagen om jagtpass? Man tror, att den skall verka till att villebrådsstammen kommer att ökas. Man vill hålla efter de illojala jägarne, dem som jaga på annans mark, dem som jaga under förbjuden tid och dem slutligen som, under idkande af lagligen tillåten jagt, utan hänsyn till villebrådsstammens bestånd, jaga på ett för det vilda förödande sätt. Hvad då först angår tjufskyttar, som gå på annans mark, låta de väl icke afhålla sig derifrån genom en bestämmelse om jagtpass. Den, som är nog förgäten af det rätta, att han öfverskrider sin grannes gränser för att olofligen jaga på hans mark, bryr sig helt visst icke mycket om, ifall han dertill är i saknad af jagtpass. Och de illojala jägare, som utöda villebrådet, finnas nog lika mycket bland dem, som äro i tillfälle att skaffa sig jagtpass, som bland dem, som icke äro i tillfälle dertill. Jag tror nästan, att det fins flere af den sorten bland dem, som skulle skaffa sig jagtpass.

Man vill med jagtpasslagen vinna, att villebrådsstammen ökas, och man anför såsom bevis därför, att under skyddet af liknande lagar villebrådsstammen i andra länder ökats så mycket. Ja, det är delvis sant. Men vi hafva ock länder, der stränga jagtlagar gälla och der det dock är ondt om villebråd, t. ex. Frankrike och Italien. I min tro är det andra omständigheter än jagtlagstiftningen, som inverka på, huruvida det är godt om villebråd eller icke. Jag tror icke, att det låter sig göra att få så godt om villebråd hos oss som i andra länder. De klimatiska förhållandena i Norden lägga hinder i vägen därför. Beskaffenheten af våra utmarker utgör ock ett hinder. Dessa marker lemna visserligen lämpliga tillhåll för det matnyttiga villebrådet, men ock för röfdjuren. Det är icke lätt att komma åt räfvarne i de gryt de hafva i våra vidsträckta skogar och marker, och jag anser, att dessa röfdjur gå åt villebrådsstammen mycket hårdare än några jägare.

Jagten spelar hos oss en ringa roll i nationalekonomiskt hänseende. Det har herr statsrådet och chefen för finansdepartementet i sitt yttrande till statsrådsprotokollet medgifvit; och i det sammandrag af länsstyrelsernas femårsberättelser, som för några dagar sedan utdelades till kammarledamöterna, framhölls detsamma. Något näringsfång är och blir jagten icke i vårt land. Men den är och förblir ett stort nöje och en ädel idrott, och detta skall man enligt min mening icke motverka, icke lägga något onödigt band på. Ty gör man det, blir följderna, att jagten kommer att blifva endast en sport för den rike, som har råd att skaffa sig jagtpass eller betala jagtskatt. Det är också sannolikt detta, man i framtiden vill komma till, att få jagtskatt och sedan höja den alltmer, till dess endast få personer kunde öfva den sporten, nemligen endast de rika och höga. För att

i min mån bidraga till att motverka detta, anser jag mig böra motsätta mig både den föreslagna lagen och en lag enligt reservanternas förslag. Ty den senare anser jag endast innefatta en första början till något, som skall komma efteråt och som man egentligen syftar till.

Jag yrkar således, herr talman, bifall till utskottets hemställan.

Herr Carlheim Gyllensköld: Jag skall be att få återföra i kammarens minne, huru denna fråga uppkom för omkring 10 år sedan. En enskild stor jagtvän och jagtmarksegare föreslog i en enskild skrivelse till ett antal sydsvenska och mellansvenska hushållningssällskap, att en jagtskatt af 25 kronor måtte bestämmas för alla, ehö det vara månade, som ginge med gevär i och för jagt. Dessa biföllo temligen okritiskt förslaget med större eller mindre majoritet, hvarefter det genom en petition skulle befordras vidare till Kongl. Maj:t. Men gent emot denna petition kom en annan till stånd, som påvisade, att det förslaget till jagtskatt bestämdt stred mot eganderätten i fråga om jagt i Sverige. Till följd häraf skref Kongl. Maj:t till alla landsting — eller åtminstone till så många jag kände — och frågade om deras uppfattning om jagtskatten, och, om jag icke miss-tager mig, voro alla landsting emot den. Då sade dessa, som ifrat för denna skatt, rent ut, att de huggit i sten, emedan de allt för tidigt visat slutmålet. De borde, sade de, ha tagit mindre steg och främjat saken genom ett långsammare framgående.

Sedan har det varit åtskilliga sammanträden af jägare i olika delar af landet, hvarvid denna fråga dryftats, och man har der kommit till det resultat, att det icke går på den väg, som man från början inslagit, utan att man måste inskränka anspråken och begära mindre, och man stannade då vid det nuvarande förslaget.

Jag tillåter mig emellertid påpeka, att det nuvarande förslaget till följd af sin upprinnelse icke är något annat än första steget för inskränkande af eganderätten i detta afseende. För min del vill jag emellertid icke vara med om något förslag, som inskränker urgammal eganderätt, och jag tillåter mig därför att yrka afslag å Kongl. Maj:ts förslag och bifall till utskottets hemställan.

Häruti instämde herr Johnsson.

Herr Persson i Stallerhult: Herr talman! Då åtskilliga talare yrkat bifall till den af herr Björnin m. fl. afgifna reservationen och uttalat, att de önska införande af en s. k. jagtskatt, fastän de icke kunnat vara med om de grunder, på hvilka Kongl. Maj:ts förslag är fotadt, så vill jag säga, att jag för min del tillhör dem, som icke för närvarande vilja införa någon jagtskatt, vare sig på den ena eller andra grunden, och jag skall därför yrka bifall till utskottets hemställan.

Men då jag gör detta, vill jag äfven underkasta de för reservationen anförda grunderna någon liten undersökning.

Den första punkt, som reservanterna bygga sitt förslag på, är, att en hvar som utöfvar jagt, skall vara försedd med särskildt jagtmärke. I det kongl. förslaget stadgas, att alla de personer, som äro

*Angående
förslag till
förordning
om jagtpass.
(Forts.)*

*Angående
förslag till
förordning
om jagtpass.
(Forts.)*

omnämnda i § 2 i den redan af kammaren antagna lagen, äro undantagna från att lösa jagtpass. Jag frågar nu herrarne, om det är möjligt att tro, att, om, på grund af en sådan skrifvelse som denna med den nu antydda första punkten, det skulle framkomma ett sådant förslag, att en hvar, som idkar jagt, äfven de i Kongl. Maj:ts förslag undantagna, skulle vara skyldiga att lösa jagtpass, detta skulle kunna vinna Riksdagens bifall. Jag tror det icke.

Sedan komma vi till den andra punkten: »Afgiften för dylikt märke, som gäller för hela riket, bestämmes af kommunen; dock må densamma ej sättas under 5 eller öfver 15 kronor. Afgiften tillfaller kommunen.» Ja, detta är ju ett ganska bra lockbete för den föreslagna skrifvelsen, att kommunen skulle erhålla inkomsten af denna skatt. Men för min del anser jag, att Kongl. Maj:ts nu föreliggande förslag fördelar inkomsterna lika bra som det af reservanterna framlagda. Enligt det kongl. förslaget skulle nemligen jagtpassinkomsten tillfalla landstingskassorna, och landstingens utgifter utgå ju efter bevillning såsom kommunalutskylderna, och man skulle därför få en jemnare och bättre fördelning af medlen, om de gingo till landstingskassorna, än om de lemnades till kommunerna. Den nu antydda punkten visar för öfrigt icke, hvilken kommun jagtmärkesinkomsten skall tillfalla, om den skall gå till den kommun, der den, som idkar jagten, är mantalsskrifven, eller till den, inom hvars område jagtmarken är belägen. Derom finnes icke ett ord i reservationen, och det skulle helt säkert föranleda många tvister.

På dessa skäl vore det efter min uppfattning väl så bra att antaga Kongl. Maj:ts förslag som att begära ett förslag på de grunder reservanterna föreslagit, ty dessa grunder äro sådana, att ett på dem byggdt förslag ej skulle af Riksdagen kunna accepteras.

Härmed har jag velat antyda, att jag, om votering skulle komma att ega rum emellan Kongl. Maj:ts förslag och herr Björllins reservation, hellre skulle rösta för det förra än för den senare.

För närvarande yrkar jag emellertid bifall till lagutskottets afstyrkande utlåtande.

Öfverläggningen var slutad. I enlighet med de yrkanden, som derunder förekommit, gaf herr talmannen propositioner, dels på bifall till utskottets hemställan och dels på afslag derå och bifall i stället till den af herr Björllin m. fl. afgifna reservation; och fann herr talmannen den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Som votering likväl begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad lagutskottet hemställt i förevarande utlåtande n:o 41, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har kammaren, med afslag å utskottets nämnda hemställan, bifallit den af herr Björilin m. fl. afgifna, utskottets betänkande vidfogade reservation.

Voteringen, i vanlig ordning företagen, utföll med 128 ja mot 76 nej; och hade alltså utskottets hemställan af kammaren bifallits.

§ 7.

Efter föredragning vidare af lagutskottets utlåtande n:o 42, i anledning af väckt motion om tillägg till 30 § 1 mom. fattigvårdsförordningen, begärdes ordet af

Herr Johansson i Mellbyn, som yttrade: Anledningen till denna min motion har varit den, att en kommun vid norska gränsen, nemligen Dals—Ed, varit mycket betungad genom extra fattigvård, bestående deri, att ett hundratal personer årligen ditfraktas från Norge, för att sedermera derifrån sändas till sina respektive kommuner i olika delar af landet.

Jag bor icke i den nämnda kommunen, men jag bor i den angränsande, och jag har därför ofta varit i tillfälle att se dessa olägenheter, som förorsakas dervarande fattigvårdsstyrelse, på nära håll.

Vid förra årets riksdag väckte jag en motion i samma ärende, gående ut på, att en skrivelse skulle aflätas till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och framläggande af förslag, i syfte att gränskommunerna skulle så vidt möjligt vinna befrielse från denna extra fattigvård. Vederbörande tillfälliga utskott tillstyrkte med någon modifikation min motion, och denna kammare godkände äfven skrivelseförslaget, men Första Kammaren afslog detsamma, och frågan föll.

I år har vederbörande fattigvårdsstyrelse i Dals—Ed kommit fram med samma klagomål, som jag anser vara fullt berättigadt. Den anser sig icke längre kunna uthärda att bära denna särskilda fattigvårdsbörda. Af denna anledning är det, som motionen i år tillkommit.

Men lagutskottet vill icke vara med om den ändring jag föreslagit, nemligen att gränskommunerna skulle befrias från att företaga den skriftväxling med hemortskommunen, som i dylika fall förekommer. Utskottet har för sin hemställan anfört åtskilliga skäl, som jag dock icke tycker äro så tungt vägande, ehuru jag här icke vill ingå i någon kritik af dem.

Erkännas må dock, att utskottet med välvilja mottagit min motion och ställt sig på den ståndpunkten, att det ansett, att något borde göras för att förbättra förhållandena för dessa gränskommuner. Utskottet har till och med anvisat en utväg i detta afseende, om hvilken det säger sig skola hafva kunnat vara med. Denna utväg skulle vara den »att den nödstälde af polismyndigheten i gränsorten forskaffades till Konungens befallningshafvande i det län, der gränsorten vore belägen, och att Konungens befallningshafvande sedan finge taga hand om honom, till dess hans hemort blifvit utrönt och han kunde dit öfversändas.»

En sådan ändring skulle jag kunna vara med om, ty då skulle fattigvårdsstyrelsen i gränskommunen derigenom befrias från det mesta af denna extra fattigvårdsbörd.

Då jag hoppas att framdeles kunna draga nytta af den anvisning, som lagutskottet sålunda lemnat, så skall jag, herr talman, i sakens nuvarande läge icke göra något yrkande.

Vidare anfördes ej. Hvad utskottet hemställt bifölls.

§ 8.

Härefter föredrogos hvart för sig och blefvo af kammaren godkända statsutskottets nedannämnda utlåtanden:

n:o 56, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af två under förra landshöfdingebostället 2 mantal Marieholm n:is 1 och 2 i Skaraborgs län lydande lägenheter;

n:o 57, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af vissa till kronoparken Alträsk i Norrbottens län hörande jordområden; och

n:o 58, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse åt staden Kristianstad af ett till kronoparken Gamla Espet i Kristianstads län hörande område.

§ 9.

*Angående
låneunder-
stöd för
anläggning
af en jernväg
från Borås
till Alfvesta.*

I ordningen dernäst förelåg till afgörande statsutskottets utlåtande n:o 59, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående låneunderstöd för anläggning af jernväg från Borås till Alfvesta.

Uti en till Riksdagen den 2 mars 1900 aflåten proposition hade Kongl. Maj:t, med åberopande af propositionen bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen att bevilja och ställa till Kongl. Maj:ts förfogande ett belopp af 4,795,000 kronor, att anvisas såsom lån åt Borås—Alfvesta jernvägsaktiebolag för utförande af jernvägsanläggning mellan Borås och Alfvesta och utgå med ena hälften under år 1901 och andra hälften under år 1902, under de vilkor och bestämmelser, som för understödjande medelst lån af enskilda jernvägsanläggningar blifvit uti Riksdagens skrivelser den 15 maj 1896 och den 30 april 1897 fastställda.

Utskottet hemställde emellertid,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning icke må vinna Riksdagens bifall.

Vid utlåtandet voro fogade reservationer

af herrar *Wijk*, grefve *Posse*, *Ivar Månsson*, *Nylander* och *Erickson* i Bjersby, hvilka yrkat, att utskottet måtte hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas;

samt af herr *Sjö*, hvilken på anförda grunder hemstält,

att ifrågavarande kongl. proposition af Riksdagen bifalles.

Sedan utskottets hemställan blifvit föredragen, yttrade:

Chefen för civildepartementet herr statsrådet von Krusenstjerna: Statsutskottets ärade ledamöter, äfven de, som tillhöra pluraliteten, medgifva säkerligen, att en första in-teckning uti Borås—Alfvesta jernväg lem-nar fullkomlig säkerhet för det nu ifrågasatta statslånet och dess förräntande, och de medgifva också säkerligen, att den nu föreslagna placeringen af penningarne är god. Vi veta ju nemligen, att den effektiva räntan å det senaste statslånet på 25 millioner kronor, hvilket upptogs förra året, är 3,77 procent, under det att den ränta, som det nu låntagande bolaget skulle hafva att till statsverket utgifva, är enligt de vanliga vilkoren 4½ procent.

Statsutskottets herrar ledamöter torde också medgifva, att den nu ifrågavarande jernvägen, Borås—Alfvesta jernväg, både med hänsyn till dess egen-skap af en transitobana mellan sydöstra och västliga delarna af Sverige och med hänsyn till de på samfärdsmedel för närvarande mycket vanlottade trakter, som banan skall genomgå, verkligen har den stora betydelse, att dess åstadkommande är väl förtjent att af statsverket på ett eller annat sätt uppmuntras. Vid den kongl. propositionen är fogad en karta, å hvilken Borås—Alfvesta jernväg betecknas medelst ett rött streck — hvilket gode herrarne sett — och med ett ögonkast förstår man — såsom jag sade — den betydelse, som banan har både såsom en föreningslänk och för de delar, som af densamma beröras.

Men det finnes nu många inom vårt land, som anse, att jernvägsbyggandet på senare tider gått väl fort, särskildt med hänsyn till de olägenheter för jordbruket, som bristen på arbetskrafter medför, och de önska, att man på denna grund icke skall vidtaga någon åtgärd, som innebär en uppmuntran af ett jernvägsföretag, utan att man om möjligt borde förhindra eller åtminstone försvåra dylika företag. Men jag tror, att statsutskottets ledamöter dock måste medgifva, att äfven om Riksdagen nu afslår det ifrågasatta lånet, kommer denna jernväg Borås—Alfvesta i allt fall tillstånd. Arbetena på denna bana hafva redan fortskridit så långt, och bolaget har iklädt sig förbindelser i den utsträckning, att det icke går an att stanna, der man nu är, utan man måste fortsätta. Såsom herrarne veta, äro ju 80 af jernvägens 148 kilometer i denna stund under arbete, och af dessa 80 kilometer äro 26 kilometer redan färdigtterraserade. Enligt mig lemnade styrkta uppgifter har bolaget genom kontrakter inom landet för arbetsprestationer och materiel förbundit sig att utbetala fem

Angående
låneunder-
stöd för
anläggning
af en jernväg
från Borås
till Alfvesta.
(Forts.)

*Angående
låneunder-
stöd för
anläggning
af en jernväg
från Borås
till Alfvesta.*

(Forts.)

millioner kronor samt till utländska leverantörer för inköp af räls, axlar, hjul m. m. iklädt sig förbindelser till ett belopp af 1,560,000 kronor, alltså summa 6,560,000 kronor. Vid sådant förhållande och då bolaget dragit in hela aktiekapitalet, som är omkring 4,800,000 kronor, och detta dels redan är användt, dels är afsedt att användas till fullgörandet af de iklädda förbindelserna med anledning af köp af materialier m. m., finnes ju icke sannolikhet för, att genom ett afslag å låneframställningen ens ett uppskof med banans byggande skulle kunna föränledas. Genom ett afslag skulle för bolaget uppstå en ränteförlust, som förmodligen komme att mer än uppväga de dyrare pris-å penningar, som för närvarande råda. Att jernvägsbolaget Borås—Alfvesta, som har sådana aktieegare som Göteborgs stad med en och en half million och Göteborg—Borås jernväg med 600,000 kronor, icke skulle kunna upptaga ett lån, derom råder icke något tvifvel. Det är detta, som jag vill komma till, nemligen att äfven med ett afslag å låneansökningen vinner man icke det ringaste det ändamål, som några anse sig böra sträfva efter, eller att försvåra ett jernvägsbyggande.

Men hvad statsutskottets pluralitet här särskildt synes hafva fäst sig vid, är, att man icke bör rubba en god princip. Statsutskottet säger, att Riksdagen har i snart 30 år, allt sedan år 1871, endast för vissa bestämda perioder anvisat låneunderstöd till enskilda jernvägar, och denna stadgade ordning skall man icke afbryta. Ja, det är nog så, att Riksdagen hvar femte år anvisat penningar åt de enskilda jernvägarne, men det har dock icke hindrat Riksdagen från att flera gånger göra undantag från denna regel till förmån för vissa enskilda jernvägar. I detta afseende torde det tillåtas mig att erinra kammaren derom, att 1878 års Riksdag anvisade låneunderstöd till Bergslagens jernvägsaktiebolag, 1884 års Riksdag till Skåne—Hallands jernvägsaktiebolag, samma Riksdag till mellersta Hallands jernvägsaktiebolag, 1886 års Riksdag till Göteborg—Hallands jernvägsaktiebolag och 1891 års Riksdag till Hernösand—Sollefteå jernvägsaktiebolag. Kammarens ledamöter behagade således finna, att, oafsedt den nyss nämnda grundsatsen, Riksdagen åtskilliga gånger lemnat lån åt enskilda jernvägar äfven utom den vanliga jernvägs-lånefonden. Derjemte är att märka, att det belopp, som erfordras för Borås—Alfvesta jernväg, är så stort, att om det skulle utgå från den vanliga lånefonden, så skulle, vare sig denna fond sättes till 5,000,000 kronor eller, som sista gången, till 7,500,000 kronor, i förra fallet hela och i senare fallet större delen af lånefonden tagas i anspråk för denna enda jernväg.

Emellertid medger jag gerna, att denna princip har sin betydelse och att mycket talar för, att man ej kommer in med begäran om låneunderstöd åt enskilda jernvägar. Någon afvikelse derifrån bör endast ske, om derfor finnes något alldeles särskildt skäl. Men finnes det något sådant härvidlag, mina herrar? Ja, åtminstone har det syntts Kongl. Maj:t, att så är, och det skälet är den nuvarande finansiella ställningen.

Jag gick ut derifrån, att om bolagets anhållan om statslån afslås, kommer det — såsom säkerligen kammarens ledamöter medgifva —

att upptaga ett eget lån. Man kan då tänka sig två fall. Det ena är, att bolaget upplägger ett utländskt obligationslån. Det gäller då kostnaden. Gifvet är, att svenska staten med dess större kredit kan upplåna penningar billigare än ett enskildt bolag. Följden af ett afslag å låneframställningen blir således i detta fall, att landet under hela låneamorteringstiden skulle till utlandet erlagga en större årlig räntefgift, än om staten trädde medlande emellan.

Det andra fallet, som vi kunna tänka oss, är det, att bolaget icke lyckas att upptaga något utländskt obligationslån, och detta synes mig till och med vara det sannolikare. Det torde nemligen vara antagligt, att för en jernväg, som ännu icke är färdig och om hvilken afkastning man icke har några som helst uppgifter att visa för de utländska lånegifvarne, skulle ett lån, särskildt under nuvarande tider å den utländska marknaden, blifva så pass dyrt, att bolaget icke ansåge sig kunna upptaga det. Bolaget måste då upptaga lånet å den inhemska penningmarknaden. Men hvad blir då följden af afslaget å Kongl. Maj:ts proposition? Jo, bolaget måste då betala vida mera, än hvad det eljest hade behöft, och det utan att — så vidt jag kan se — någon har någon fromma deraf. Vidare medför detta dessutom den påföljden — och från min synpunkt förefaller det mig, som om just det vore det betänkligaste — att man under nuvarande tider ur den allmänna rörelsen borttager ett belopp af 5,000,000 kronor; jag befarar, att den inverkan, som derigenom skulle uppstå på penningmarknaden, blefve allt annat än gagnande och betydligt skadade den inhemska penningmarknadens förmåga att tillgodose lånesökande. Det är framför allt denna synpunkt, som för regeringen varit den bestämmande för framläggandet af en proposition angående lånets beviljande.

Är det nu så, att full säkerhet finnes för lånet, att vidare den jernväg, som skulle erhålla detsamma, säkerligen är ett allmännyttigt företag, och att man genom ett afslag icke vinner det, att arbetet å jernvägen inställes, eller ens åstadkommer, att det går långsammare, samt att å andra sidan man genom ett afslag tager bort från vår penningtillgång ett så stort belopp som 5,000,000 kronor, hvilket under nuvarande förhållanden ovilkorligen är till skada, synes det mig, som om så pass goda skäl verkligen talade för detta låneunderstöd, att Riksdagen nu borde kunna bifalla detsamma, och därför, herr talman, hemställer jag om bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Herr Nylander: Herr talman, mina herrar! Vid 1896 års riksdag väcktes förslag derom, att Riksdagen måtte bevilja tio millioner kronor till fonden för lån åt enskilda jernvägsanläggningar att utgå under fem år med två millioner kronor om året. Riksdagen beviljade emellertid endast sju och en half million kronor för det ifrågasvarande ändamålet, och bland de skäl, som härför anfördes, var äfven det, att med den rikliga penningtillgång, som då rådde, hyste man grundade förhoppningar om, att det ej skulle möta några svårigheter att på enskild väg anskaffa erforderliga byggnadskapital.

De förändrade penningförhållanden, som sedan dess inträdt, hafva emellertid medfört, att ansökningar om lån ur den därför befintliga

*Angående
låneunder-
stöd för
anläggning
af en jernväg
från Borås
till Alfveta.*
(Forts.)

*Angående
låneunder-
stöd för
anläggning
af en jernväg
från Borås
till Alfvesta.*

(Forts.)

fonden blifvit synnerligen många och att fonden visat sig vara allt för ringa för att kunna motsvara de berättigade anspråk, som på densamma ställas. Det kan därför icke väcka förundran, att framställningar göras om extra låneunderstöd utöfver denna fond för enskilda jernvägsföretag.

Den nu ifrågavarande jernvägens nytta och stora betydelse för så väl de orter, den berör, som ock för det allmänna inses noggsamt af hvar och en, som om densamma tagit närmare kännedom. Af den karta, som åtföljer den kongl. propositionen och som herr statsrådet och chefen för civildepartementet nyss förevisade, finna herrarne, att jernvägen kommer att utgöra den sammanbindande länken i en samfärdsellinie tvärs öfver vårt land från Oster- till Vesterhafvet. Den blir en i tekniskt hänseende fördelaktig trafikled med ett stort trafikområde. Banans ekonomiska bärkraft har också på ett nöjaktigt sätt blifvit utredd, och Kongl. Maj:t har för öfrigt i sin framställning till Riksdagen likasom också herr statsrådet nu ytterligare på ett klart och fullt belysande sätt ådagalagt, att detta jernvägsföretag i allo är väl förtjent af statsunderstöd i form af ett lån. Detta har statsutskottet icke heller velat bestrida, men utskottet afstyrker icke förty den kongl. propositionen och synes till en början vilja fastslå den meningen, att, då Riksdagen afsatt en fond för lån till enskilda jernvägar, man icke bör överskrida det belopp, till hvilket Riksdagen en gång pröfvat lämpligt att för femårsperioden begränsa låneunderstöden. Detta är dock en uppfattning och princip, som Riksdagen hittills icke ansett sig böra följa. Ett sådant överskridande har nemligen flera gånger förut egt rum, och herr statsrådet redogjorde nyligen för åtskilliga gånger, då det skett. Jag kan tillägga, att så sent som 1897 beviljade Riksdagen utom lånefonden ett lån af 600,000 kronor till Uddevalla—Herrljungabanan. Det är så långt ifrån att Riksdagen velat fastslå den nu af statsutskottet framhållna principen, att Riksdagen tvärtom uttalat sig i en alldeles motsatt riktning. Så t. ex. vid 1884 års riksdag, då lån beviljades till Skåne—Hallandsbanan, heter det, att »beslutet om anvisande af medel till en under Kongl. Maj:ts disposition ställd lånefond kan så mycket mindre utgöra något hinder att bevilja ett särskildt begärdt belopp, som ett sådant beslut naturligtvis icke kan utöfva någon inverkan på en annan Riksdags beslutanderätt att, om den så för godt finner, understödja ett särskildt företag; och år 1886 förklarade Riksdagen med bestämdhet, »att Riksdagen ej bör visa ifrån sig pröfningen af ett utaf Kongl. Maj:t för Riksdagen framlagdt, på goda grunder stödt förslag. Ett sådant afvisande och hänskjutande till allmänna fonden vore, heter det vidare, en skenbar åtgärd, som i sjelfva verket ej innefattade något annat, än att till den egentliga fonden lades ett redan på förhand af Kongl. Maj:t till ett visst ändamål afsedt och den allmänna fonden således rätteligen ej tillhörande belopp. Fullkomligt samma uttalande gjordes 1891, då Riksdagen beviljade anslag till Hernösand—Sollefteåbanan. Riksdagen har, enligt min mening, fullt skäl att fortfarande vidblifva denna klara och bestämda uppfattning och nu icke slå in på någon annan väg. Jag tror icke heller, att Riksdagen har någon som helst anledning att ångra sina beslut om

öfverskridande af lånefonden vid de tillfällen, då detta skett. Ty samtliga dessa företag hafva visat sig vara goda och sunda och för vårt land nyttiga.

Utskottet säger vidare, att man icke bör bevilja detta lån, emedan det skulle bidraga till att arbetsmarknaden blefve ytterligare ansträngd. Men detta kan väl i sjelfva verket icke tillämpas, åtminstone på det nu ifrågavarande företaget, eller utgöra något skäl för afslag. Ty herrarne må taga i betraktande — hvilket herr statsrådet också framhöll — att byggnadsarbetena på denna bana redan äro i full gång med en stor arbetsstyrka, och att sålunda mera arbetskraft icke kommer att krävas, därför att lånet beviljas af staten. Någon ytterligare ansträngning af arbetsmarknaden torde sålunda här icke behöfva ifrågakomma.

Slutligen gör utskottet en antydning derom, att jernvägen skulle kunna få låna ur den fond, som Riksdagen eventuellt nästa år kan komma att anslå för en blifvande femårsperiod. Men dels tror jag knappast, att det kan vara utskottets verkliga mening att vilja tillråda bolaget att nu afbryta byggnadsarbetet under den högst ovissa utsigten att få ett lån först fram på år 1902 eller 1903 ur en fond, om hvilken vi nu icke ens veta, huruvida den kommer att existera, och dels torde det icke vara lämpligt, att medel till ett så stort belopp, som här är fråga om, nemligen nära 5 millioner, skulle tagas ur en jemförelsevis så ringa fond. Ty denna fond har under många perioder utgjort endast 5 millioner kronor och först under den sista perioden $7\frac{1}{2}$ millioner. Nästan hela fonden skulle under sådana förhållanden åtgå till ett enda företag och alla de andra blifva utan understöd.

Då jag sålunda icke kunnat finna, att utskottet anfört något enda giltigt skäl för afslag, har jag mot utskottets hemställan anmält min reservation. Då det ju icke är fråga om att skänka bort penningar, utan endast att bevilja ett lån på de villkor, som Riksdagen sjelf bestämmer, och mot den säkerhet, som Riksdagen finner för godt antaga, och då man tillika bör räkna en hjälpsam hand åt dessa karga bygder, hvilkas sträfsamma befolkning gjort kraftiga ansträngningar för att komma i åtnjutande af hvad tidens kraf fordrar, jernvägskommunikationer, ber jag kammaren godhetsfullt behjerta denna fråga och anhåller, herr talman, få yrka, att kammaren måtte, med afslag å utskottets hemställan, bifalla Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

I detta yrkande förenade sig herrar *Centerwall, Wiik, Liljeholm, Berg* i Göteborg, *Segerdahl, Erickson* i Bjersby, *Biesert, Lundgren, Holmlin, Cervin, Trapp, Björck, Hallin, Svensson* i Saläng och *Jansson* i Edsbyn.

Herr Sjö: Såsom herrarne funnit, har äfven jag reserverat mig emot det slut, hvartill utskottet kommit i denna fråga, och skall därför be att få angifva de skäl, på hvilka jag fotat denna min mening, äfvensom att i någon mån beröra utskottets motivering för afslag.

Angående
låneunder-
stöd för
anläggning
af en jernväg
från Borås
till Alfvesta.
(Forts.)

Angående
låneunder-
stöd för
anläggning
af en jernväg
från Borås
till Alfveta.

(Forts.)

De skäl för afslag, som utskottet föreburit, äro tvenne. Det första af dessa är det, att Riksdagen icke bör lemna några lån till enskilda jernvägsbyggnader utöfver det anslag, som Riksdagen anvisat för femårsperioden. Men — såsom vi redan hört af de föregående talarne, nemligen herr statsrådet och chefen för civildepartementet och den talare, som näst före mig hade ordet — har Riksdagen redan förut gått ifrån denna princip, som man nu inom utskottets majoritet vill hålla på. Så har Riksdagen år 1884 beviljat 7,955,000 kronor, år 1886 2,068,000 kronor, år 1891 2,350,000 kronor och år 1897 600,000 kronor, detta allt utöfver anslagen till femårsperiodernas lånefond. Alltså finna herrarne, att Kongl. Maj:t och Riksdagen redan förut funnit skäligt att förutom dessa s. k. 5-års-anslag upptaga särskildt förekommande fall till pröfning och anvisa låneanslag. Jag tror icke, att det ligger något ondt deruti, utan tvärtom. Då det gäلت att befrämja en god sak, och då man icke kunnat få tillräckligt med penningar ur femårsfonden, hafva lån beviljats, och detsamma är förhållandet nu. Nu är, såsom Kongl. Maj:t säger, fonden till största delen upptagen och utlånad.

Det andra skälet, som utskottet anför, är, att denna jernvägsbyggnad skulle draga för många arbetare från jordbruket och andra näringar. Men hvad detta angår, så har detta bolag redan nu en personal, bestående — enligt hvad man sagt mig — af 1,300 man, och denna personal behöfver bolaget och kommer att hålla den, huru än Riksdagen beslutar i afseende på detta lån. Bolaget måste underkasta sig de vilkor för att erhålla penningar, som äro nödvändiga, för att arbetet skall kunna fortsättas med de arbetare, som nu finnas der. Men det är icke troligt, att bolaget kommer att anställa flera arbetare, åtminstone icke i någon nämnvärd mån.

Arbetet pågår nu, såsom herr statsrådet nämnde, på en sträcka af 80 kilometer, hvaraf 26 kilometer redan äro terrasserade. Häraf kan man finna, huru nödvändigt det är för det ifrågavarande bolaget att erhålla det af Kongl. Maj:t begärda låneunderstödet. Man begär ju för öfrigt icke att få lånet på andra vilkor än de, som Kongl. Maj:t och öfriga vederbörande ansett nödvändiga att fastställa för detsammans beviljande. Jag kan därför icke finna någon giltig anledning att afslå denna framställning, helst som jag tror mig veta, att äfven medel härför finnas tillgängliga. Kammaren erinrar sig nog mycket väl, att Riksdagen förlidet år beslöt, att riksgäldskontoret skulle få upptaga ett lån på 25,000,000 kr. för att dermed stödja riksbanken, och att riksgäldskontoret i anledning deraf i utlandet på mycket fördelaktiga vilkor upptog ett lån på 50,000,000 francs, hvaraf 25,000,000 kr. tillhandahöllos riksbanken, under det att den öfriga delen af lånet, efter hvad det sagts mig, placerades i utlandet. Riksgäldskontoret har för närvarande i utlandet deponerade vid pass 17,000,000 kr. och i riksbanken ungefär samma belopp. Dess tillgodohafvande i in- och utlandet nu disponibla uppgår till omkring 47,000,000 kr. Man har därför ingen anledning befara, att icke riksgäldskontoret skall kunna fullgöra sina skyldigheter såväl i fråga om jernvägsanläggningar och andra produktiva företag som äfven i fråga om utlemnandet af det nu omhandlade lånet. Riksdagen skulle därför,

synes det mig, utöfva en god gerning, om den biträdde det förvarande kongl. förslaget.

Den ifrågavarande jernvägen kommer att genomlöpa orter, som bebos af en idog och arbetsam befolkning, och hvilka orter, derom är jag öfvertygad, mer än andra delar af vårt land äro i behof af lättare kommunikationer. Utefter jernvägssträckningen finnas redan en mängd industriella anläggningar uppförda och flere igångsättas och jernvägen kommer därför helt säkert att tillföras en afsevärd gods- och persontrafik. Allt detta gör, att, ehuru jag icke på något sätt har någon enskild fördel af denna jernväg — jag bor nemligen nära 6 mil från banans ena ändpunkt — jag ändock, på grund af behovet samt den nytta och det gagn den kommer att tillföra de delar af landet den är afsedd att genomlöpa, på det lifligaste vill tillstyrka beviljandet af det begärda lånet. Jag ber också att få framhålla, att den tillämnade trafikleden kommer att förkorta resan mellan Alfveta och Göteborg, som nu måste göras öfver Nässjö—Falköping med icke mindre än 91 kilometer och sålunda möjliggör en direkt och kort förbindelse mellan de båda ur strategisk och kommersiell synpunkt viktiga städerna Göteborg och Karlskrona samt på det senare stället förlagda statens största krigsflottstation.

Då, såsom sagdt, jag hyser den uppfattningen, att den ifrågavarande jernvägen kommer att blifva till stor nytta såväl för landet i sin helhet som särskildt för de orter densamma kommer att genomlöpa, yrkar jag bifall till min reservation, hvilket är detsamma som Kongl. Maj:ts proposition, och afslag å statsutskottets hemställan.

Häruti instämde herrar *Ernst Carlson, Sjöberg, Hazén, Zakrisson, Bengtsson* i Häradsköp, *Spänberg, Johansson* i Aflösa, *Sundberg, Hultstein, Jönsson* i Mårarp, *Andersson* i Löfhult, *Kinnman* och *Petersson* i Dänningelanda.

Herr Pehrson i Törneryd: Då utskottet bland andra skäl för sitt afstyrkande af bifall till Kongl. Maj:ts föreliggande proposition framhållit olämpligheten af, att Riksdagen midt under en femårsperiod beviljar, så att säga, extra läneunderstöd åt enskilda jernvägsbyggnader och då herr statsrådet och chefen för civildepartementet till bemötandet af detta skäl, under återopande af åtskilliga precedensfall, invändt, att om Riksdagen under en femårsperiod, utöver hvad Riksdagen för perioden anslagit, ville bevilja ett särskildt lån till en enskild jernväg, så vore detta ingenting nytt; må det tillåtas mig att häremot göra några erinringar.

Beträffande det lån, som 1884 beviljades Skånc—Hallands jernväg, så — det erkänner jag — var det verkligen ett sådant fall, ty detta lån beviljades under en pågående femårsperiod, men i fråga om det lån, som 1886 lemnades till Göteborg—Hallandsbanan tillstyrkte Riksdagen det i sammanhang med pröfningen af frågan om, huru stor fonden för den då kommande femårsperioden skulle blifva. Riksdagen anvisade nemligen då för den nästkommande femårsperioden 5,000,000 kr. och dessutom 2,068,000 kr. för Göteborg—Hallandsbanans räkning. Detta blef, såsom kammaren torde finna,

Angående
läneunder-
stöd för
anläggning
af en jernväg
från Borås
till Alfveta.
(Forts.)

*Angående
låneunder-
stöd för
anläggning
af en jernväg
från Borås
till Alfvesta.*

(Forts.)

för den femårsperioden ett belopp af 7,068,000 kr., en summa, som stämmer nära med den, som under nu pågående femårsperiod är fastslagen, eller 7,500,000 kr. Herr statsrådet nämnde äfven, att 1891 beviljade Riksdagen utom den vanliga fonden ett lån till Hernösand—Sollefteåbanan på 2,350,000 kr. Men dervid är att märka, att, på samma sätt, som jag nyss nämnde, Riksdagen då samtidigt hade att pröfva, huru stort anslag Riksdagen under den nya femårsperioden ville lemna såsom lån till de enskilda jernvägarne, och Riksdagen beslöt äfven den gången, att fonden skulle bestämmas till 5,000,000 kr. Lägga vi i hop de två summorna, d. v. s. hvad Riksdagen ansåg vara lämpligt att anslå till fonden för lån till de enskilda jernvägarne och hvad Riksdagen samtidigt beviljade till Hernösand—Sollefteå jernväg, få vi en summa af 7,350,000 kronor, hvilken också mycket nära öfverensstämmer med den summa, som för innevarande femårsperiod är af Riksdagen anvisad såsom understöd i form af lån till de enskilda jernvägarne. Det torde härvidlag bemärkas, att året derpå, 1892, väcktes det förslag om att bevilja ytterligare 5 millioner kronor till att förstärka fonden med för den dåvarande femårsperioden, för hvilken — såsom jag nyss nämnde — var af Riksdagen 1891 bestämd en summa af 5 millioner kronor, men detta afslogs af Riksdagen på den grund, att redan föregående år Riksdagen hade anvisat hvad Riksdagen ansåg böra komma i fråga för detta ändamål under då pågående femårsperiod. Jag tror således, att man kan säga, att dessa herr statsrådets skäl icke ha så stor betydelse, som de vid första påseendet synas kunna hafva.

Det har sagts, att det för bolaget blir dyrare att låna af enskilda än af staten. Det kan mycket väl hända, men det är ej så alldeles säkert. Det har vidare sagts, att det skulle vara betänkligt nog att draga en så stor summa som 5 millioner kronor från den allmänna rörelsen i landet. Jag tror dock, att, om vi närmare skärskåda båda dessa saker, de ej ha fullt så stor giltighet som de talare, hvilka använde dem som skäl, ansågo dem hafva. Om nemligen det ifrågasvarande bolaget skulle låna upp de 5 millionerna af enskilda i landet, äro ju därför icke dessa pengar borta ur den allmänna rörelsen, ty bolaget lånar inom landet och släpper i sin ordning också ut dessa pengar till allra största delen inom landet. För så vidt jag vet, är det ingenting annat än räls, man för närvarande behöfver anskaffa från utlandet, när man bygger jernvägar. Allt det öfriga kunna vi ju sjelfva åstadkomma. Således skulle ju största delen af pengarne stanna inom landet, äfven om bolaget nödgades upplåna af enskilda.

Jag vill också påpeka, att det icke är sagdt, att det blir dyrare för bolaget, om det lånar af enskilda. Om nemligen Göteborgs stad, som är så mycket intresserad i jernvägen, vill lemna garanti, är jag öfvertygad om, att bolaget får lånet vare sig inom eller utom landet mot skäligen ränta. Derpå lär det väl ytterst bero, huru dyrt lånet blir för bolaget, derest Riksdagen ej vill lemna lånet.

Jag inser därför icke, att dessa två skäl, som herr statsrådet förklarade vara hans väsentliga skäl, ens sammanlagdt ha den stora vikt och betydelse, som man kunde föreställa sig.

Utskottet har blifvit klandradt, därför att det ej velat bifalla

Kongl. Maj:ts framställning, och har fått uppbära förebråelser för de skäl utskottet anfört. Jag får säga, att jag tror, att utskottet godt kan våga sig på att hålla på de skäl utskottet anfört. Hvad det beträffar, att Riksdagen förut lemnat extra lån under en femårsperiod, för hvilken Riksdagen redan beviljat medel till låneunderstöd för enskilda jernvägsanläggningar, så har jag ju sökt visa, att det händt blott *en* enda gång, nemligen 1884. De andra gångerna det inträffat, att Riksdagen lemnat lån vid sidan af fonden, har det skett i samband med pröfningen af huru stort belopp skulle anvisas till fonden för inträdande femårsperiod. Jag tror således, att utskottet har haft god anledning att betona denna omständighet.

Utskottet har vidare antydt, att andra jernvägsbyggande bolag, särskildt ett, som alla af herrarne känna till, funnit anledning att inhibera en del af sina arbeten till följd af de dyra arbetsprisen. Utskottet har också framhållit den knappa tillgång på arbetskrafter, som råder i synnerhet ute på landsbygden — icke så mycket i städer och industriella centra, ty dit draga sig arbetarne i allmänhet. Men ute på landsbygden och i all synnerhet för jordbrukarne är det ytterst knapp, ja, alldeles otillräcklig tillgång på arbetskrafter. Således tror jag utskottet kan stå äfven för det.

Utskottet har vidare erinrat derom, att man icke endast med sannolikhet, utan äfven med full säkerhet kan antaga, att redan nästa Riksdag får vara beredd på att anslå medel för en ny femårsperiod till låneunderstöd för enskilda jernvägsanläggningar. Detta skäl har för några talare ej vägt mycket, men jag finner det vara fullt acceptabelt och väl värdt att tagas i betraktande vid detta tillfälle.

Än en gång vill jag betona den omständigheten, att bolaget i fråga verkligen ej är så illa deran, som man skulle kunna tro af hvad här i dag blifvit framhållet. Säkert är nemligen, att vill Göteborgs stad göra något för saken och iklåda sig garanti, kan bolaget få lånet vare sig i in- eller utlandet på ganska goda vilkor och mot skälig ränta. Jag anser, att det har en ganska stor betydelse, för att icke säga, att det innebär en fara, om Riksdagen, sedan den en gång beslutit sig för att under en viss tidrymd lemna så och så mycket i understöd till enskilda jernvägsbolag, under den pågående perioden — såsom här är ifrågasatt — gör rubbningar i sitt beslut än *en* gång, än en *annan*. Då det dessutom ej dröjer längre än till nästa riksdag, innan en ny lånefond för de enskilda jernvägarnes räkning kommer att af Riksdagen beslutas, synes det mig, att Riksdagen ej nu bör bifalla Kongl. Maj:ts föreliggande förslag. Jag yrkar därför bifall till utskottets hemställan.

Herr Lothigius: Herr talman! Obestriddigt torde vara, att, såsom herr statsrådet och chefen för civildepartementet anfört till statsrådsprotokollet vid den förevarande kongl. propositionen, de allmänna synpunkter, hvilka i främsta rummet äro att taga i betraktande vid pröfning af frågan, huruvida ett jernvägsföretag är förtjent af att komma i åtnjutande af understöd i form af lån, äro frågorna: huruvida jernvägen kan anses vara af mera betydande vikt för den allmänna samfärdseln och huruvida för lånet erhålles full

*Angående
låneunder-
stöd för
anläggning
af en jernväg
från Borås
till Alfvesta.
(Forts.)*

Angående
länunder-
stöd för
anläggning
af en jernväg
från Borås
till Alfveta.
(Forts.)

säkerhet. Emot herr statsrådets uttalade mening, att ifrågavarande jernväg måste anses fullt uppfylla hvad i dessa hänseenden bör fordras, och de skäl herr statsrådet därför anfört har statsutskottet icke haft något att erinra, och en fullständig utredning och bevisning i dessa afseenden torde således ej erfordras. Jag skall därför inskränka mig till att, till upplysning för dem bland kammarens ledamöter, hvilka ej hafva annan kännedom om ärendet än den, som inhemtas ur de tryckta och utdelade handlingarne, i dessa hänseenden i korthet meddela några fakta ur de handlingar, som från civildepartementet öfverlemnats till utskottet och hvilka der undergått granskning.

I fråga om jernvägens gagn för det allmänna, så genomskär den och delar i två ungefär lika stora delar ett af jernvägar oberördt landområde, hvilket, såsom jernvägskartan utvisar, är större än något annat dylikt område söder om Dalelven; och att jernvägen för dessa betydande delar af Vestergötland och Småland är nyttig, ja, nödvändig, ligger i öppen dag; men den gagnar dessutom mer eller mindre direkt ett vida större område, eller hela det landbälte, som från vestra kusten i trakterna kring Göteborg sträcker sig till sydöstra kusten. Vid Borås sammanbindes jernvägen nemligen med den dit från Göteborg ledande jernvägen och skär Varberg—Borås—Herrljungabanen. Vid Vernamo skär den Skåne—Smålands och Halmstad—Nässjö jernvägar och vid Alfveta träffar den södra stambanan jemte den derifrån utgående jernvägen till Vexjö och Karlskrona med förgrening till Kalmar.

Att jernvägen kommer att lemna full säkerhet för lånet, därför talar den utaf en synnerligen erfaren trafikman i fråga härom upgjorda inkomstberäkning (tryckt såsom bilaga till den kongl. propositionen), hvori, på grund af erfarenheten från en annan jernväg, som anses under sina första år haft mindre goda trafikförutsättningar än den nu ifrågavarande, ådagaläggas, att jernvägen Borås—Alfveta kan antagas redan från början komma att lemna en årlig nettobehållning af fem procent å hela *anläggningskostnaden*, och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, i dess i utskottsbetänkandet sid. 7 och 8 återgifna utlåtande, finner sig på der anförda skäl »med visshet kunna antaga, att banan redan under sina första år skall lemna tillräcklig afkastning för att dermed betäcka annuiteten å ett statslån af den storlek (4,895,000 kronor), styrelsen föreslår, samt att den efter hand skall för sina intressenter blifva en god och lönande affär». Öfvertygelsen, att banan skall lemna full säkerhet för lånet, bestyrkes vidare af de förutsättningar för stor trafik, som förefinnas inom dess trafikområde. Der inom finnas mycket betydande skogstillgångar, särskildt i trakterna på ömse sidor om gränsen mellan Vestergötland och Småland. Industri är sedan århundraden rotad i dessa bygder, inom Vestergötland rigtad hufvudsakligen på spånad och väfnad, inom Småland på jernförädling. Den öfvergår mer och mer från den gamla hus- och hems-löjden till storindustri; och för dennas utveckling, så snart hittills saknade tidsenliga kommunikationer kommit till stånd, finnas de allra bästa förutsättningar dels deruti, att befolkningen har ett genom generationer nedärf't sinne för industri, ett förhållande, som enligt

hvad erfarenheten visar spelar en mycket viktig rol för att industri med framgång och fördel skall kunna drifvas, dels också deruti, att jernvägen skär de fyra elfvarne Viskan, Atran, Nissan och Lagan, hvilka alla hafva betydande vattenfall, hvaraf några äro helt och hållet obegagnade och de öfriga endast ofullständigt använda. Att inom orten förtroendet för företagens bärighet är stort, bestyrkes deraf, att enskilda personer deltagit i aktieteckningen med öfver 1,700,000. Om de ansevärdiga teckningarne af städer, landsting, kommuner och jernvägsbolag må anses hafva hufvudsakligen föranledts af de indirekta fördelar, jernvägen medför, torde deremot med visshet kunna sägas, att åtminstone en mycket stor del af de enskilda aktietecknarne för sitt deltagande i företaget påverkats af öfvertygelsen om en förmånlig penningplacering.

På tal om gagnet för det allmänna af jernvägen och den säkerhet för lånet, den lemnar, torde i fråga om bestämmelserna för byggnads sättet, hvilket otvifvelaktigt är att beteckna såsom fullt solidt, böra meddelas: att spårvidden är normal, d. v. s. lika med statsbanornas; att skenvigten är 32 kg. pr meter; högsta lutning 1:100 och minsta radie i krökning på banan 300 meter. Beträffande kostnaden för hela jernvägen med rullande materiel och öfriga tillbehör, synes af handlingarne, att det kostnadsförslag, som 1896 uppgjordes och vid beviljande af koncession godkändes, slutade på 7,517,000 kronor, men att efter renstakning af banan under år 1898, i följd af inträffad betydlig stegring i pris på såväl materiel som arbete, så att exempelvis priset å jordflyttning, som 1896 beräknats till 66 öre pr kubikmeter, 1898 måst beräknas till 96 öre, priset på skenor måst höjas från 110 kr. pr ton till 130 kr. etc., ett sistnämnda år uppgjort kostnadsförslag slutar på en total kostnad för jernvägsföretaget, som med icke mindre än 2,218,400 kronor öfverstiger den först beräknade och således uppgår till 9,790,000 kr.; och härom har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i sitt utlåtande (refererat sid. 9—11 i kongl. propositionen) uttalat den mening, att »kostnaden för Borås—Alfvesta jernväg tillika med det spår, som afses skola förbinda densamma med Borås—Svenljunga jernväg, sannolikt icke kommer att överskrida det nu beräknade beloppet 9,790,000 kronor».

Men, som jag nämde, utskottet har intet haft att erinra i fråga om jernvägens gagn för det allmänna eller mot säkerheten för det begärda lånet, utan uteslutande grundat sitt afstyrkande derpå, att, då Riksdagen år 1896 ställt till Kongl. Maj:ts förfogande en lånefond att under de derpå följande fem åren användas till befrämjande af enskilda jernvägsanläggningar medelst lån, ett öfverskridande af denna fonds belopp, hvilket Riksdagen en gång pröfvat lämpligt att under femårsperioden utgå, icke vore att tillråda, allra minst under nuvarande förhållanden, då genom forceradt jernvägsbyggnads arbete i allt för hög grad dragits till jernvägsbyggnaderna till skada för jordbruket och andra näringar.

Beträffande olämpligheten att under femårsperioden för allmänna lånefonden utöfver denna bevilja lån för ett särskildt jernvägsföretag och det framkomna påståendet, att Riksdagen skulle såsom en fast princip fastslagit, att sådant icke finge förekomma, är af en föregående

*Angående
låneunder-
stöd för
anläggning
af en jernväg
från Borås
till Alfvesta.*

(Forts.)

Angående
låneunder-
stöd för
anläggning
af en jernväg
från Borås
till Alfvesta.
(Forts.)

talare ådagalagdt, hurusom tvärtom vid flera föregående tillfällen Riksdagen anvisat lån till särskilda jernvägsföretag vid sidan af den allmänna lånefonden; och den ärade vice ordförandens i statsutskottet inkast, att, med undantag af ett tillfälle, sådant alltid skett vid samma riksdag som allmän lånefond anvisats och därför ej nu skulle kunna åberopas såsom precedensfall, synes mig icke kunna förringa rättigheten af påståendet, att, med det upprepade användandet af metoden att för vissa år anvisa en jernväglånefond, Riksdagen ingalunda fastställt någon princip att icke derutöfver, på framställning, för visst företag bevilja särskildt lån.

Utskottets andra skäl, att Riksdagen ej bör befrämja ett forceradt jernvägsbyggande och derigenom skada arbetsmarknaden, kan ej utöfva inverkan på afgörandet af förevarande fråga. Af herr statsrådet och chefen för civildepartementet och af andra föregående talare är ådagalagdt, att jernvägsarbetet redan så långt framskridit och bolaget genom kontrakt om materiel af alla slag åtagit sig sådana förbindelser, att något uppskof med jernvägsbyggnaden ej kan ifrågakomma, och att följaktligen beviljande af detta lån eller afslag å detsamma icke kommer att inverka på arbetsstyrkan vid detta jernvägsarbete.

Under debatten har vidare framhållits, att, om statslån ej beviljas, bolaget ej har annan utväg att anskaffa erforderliga medel till jernvägens fullbordande än upptagande af lån på den inhemska penningmarknaden, hvarigenom nu rådande mindre goda penningkonjunkturer skulle ytterligare försämrans. Herr vice ordförandens i statsutskottet förmenande, att sådan olägenhet ej kunde uppkomma, enär ju de inom landet upplånade medlen komme att inom landet användas och spridas till betalning af materialier och arbete, kan jag för min del icke medgifva vara riktigt. Lånet måste ju öfvertagas af banker, och påtagligt är, att dessa banker under den måhända rätt långa tid, som komme att åtgå, innan obligationerna kunde varda placerade hos allmänheten, skulle hafva mindre förmåga än eljest att betjena andra lånesökande. Men om det således är klart, att upptagandet nu inom landet af ett så pass betydande lån som det ifrågavarande mot hög ränta och i öfrigt ofördelaktiga lånevilkor skulle ytterligare försämra penningställningen, så är det ock visst, att beviljandet af statslån, hvartill medlen indragas från utlandet, skulle i sin mån lätta landets penningställning. Hela det sålunda utifrån indragna penningbeloppet komme att spridas i landet till betalning af svensk materiel och svenskt arbete, ty all den materiel, som tages från utlandet, hvaraf hufvudposten är skenor, är redan inköpt och skall under innevarande år fullt betalas med bolagets inbetalda aktiemedel.

I sista stycket af sitt utlåtande har utskottet, som oaktadt sitt afstyrkande dock i det hela välvilligt behandlat förslaget, anmärkt, att Riksdagen redan nästa år torde komma att anvisa ny lånefond för derpå följande fem år. Om detta, såsom jag tror, får uppfattas såsom en anvisning åt jernvägsbolaget att söka få sitt lånebehof fylldt ur den blifvande fonden, så har ju utskottet derigenom uttalat, att den ifrågavarande jernvägen bör understödjas genom statslån, ehuru icke i den ordning, som nu är föreslagen. Anlitande af den utaf utskottet sålunda antydda utvägen möter dock åtskilliga betydande svårigheter

och olägenheter. Ur den lånefond, som nästa års Riksdag kan komma att anvisa, utgår lån först år 1902, men bolaget måste hafva åtminstone hälften af sitt lånebehof fylldt under år 1901, såvida ej ett förlustbringande arbrott i anläggningen skall uppstå. Afven om nästa jernvägslånefond kommer att tilltagas betydligt högre än den nuvarande, så att, i stället för nuvarande 1 $\frac{1}{2}$ million, 2 $\frac{1}{2}$ millioner om året derur komme att utgå, skulle ensamt för lån till ifrågavarande jernväg tagas i anspråk två års tillgångar, och alla andra jernvägsföretag i landet, hvilka finnas förtjenta af statslån, skulle få vänta på sådana ända till år 1904.

Då, såsom jag tror, i detta ärende är ådagalagdt: *att* den ifrågavarande jernvägen för mycket betydande delar af landet medför stort gagn; *att* den erbjudna säkerheten för lånet är obestridlig; *att* uppskof med arbetet å jernvägen eller inskränkning i arbetsstyrkan icke kan ifrågakomma; *att* upptagande inom landet under nu rådande penningkonjunktur af ett så betydande obligationslån som å fem millioner kr. antagligen mot hög ränta och i öfrigt tunga betalningsvilkor måste försämra den allmänna penningställningen, hvaremot indragande genom riksgäldskontoret af ett utländskt lån å nämnda belopp skulle i sin mån förbättra densamma; *och då*, såsom en reservant inom statsutskottet påvisat, derest staten kommer att begagna sin rätt att, i sammanhang med jernvägarne Göteborg—Borås, Vexjö—Alfvesta och Karlskrona—Vexjö, inlösa jernvägen, sådant blir för staten vida beqvämare och billigare, om staten dervid har att qvitta med ett statslån, än om den nödgas öfvertaga betalningsskyldighet af ett obligationslån med hög ränta, hvilket måhända icke förr än efter lång tids förlopp kan konverteras, synes det mig, att de ledamöter af kammaren, hvilka icke känna sig bundna af den åberopade s. k. principen, hvilken visats alldeles icke vara såsom sådan af Riksdagen fastslagen, hafva allt skäl att rösta *för* den kongl. propositionen, till hvilken jag, herr talman, ber att få yrka bifall.

Som ännu åtskilliga talare anmält sig för yttrandes afgifvande, men tiden nu var långt framskriden, uppsköts den vidare öfverläggningen i detta ämne till kl. 7 e. m., då detta sammanträde enligt utfärdadt anslag komme att fortsättas.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 3,35 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.

*Angående
låneunder-
stöd för
anläggning
af en jernväg
från Borås
till Alfvesta.
(Forts.)*